

Nr 26

Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av den europeiska bosättningskonventionen; given Stockholms slott den 5 februari 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom Europarådet har utarbetats en konvention om fysiska personers etablering, den s. k. bosättningskonventionen. Konventionen är dagtecknad den 13 december 1955 och har samma dag undertecknats av Sverige med förbehåll för riksdagens godkännande. I propositionen föreslås att Sverige med vissa förbehåll ratificerar konventionen.

**Utdrag av protokoll över justitieärenden hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 februari 1971.**

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Statsrådet Lidbom anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av den europeiska bosättningskonventionen* den 13 december 1955 och anför.

Inom Europarådet avslutades den 13 december 1955 en europeisk konvention om fysiska personers etablering, den s. k. bosättningskonventionen. Vid konventionen finns fogat ett protokoll som innehåller vissa utfyllande bestämmelser huvudsakligen till ledning för tolkningen och tillämpningen av konventionen. Konventionen trädde i kraft den 23 februari 1965 sedan fem stater deponerat sina ratifikationsinstrument. De stater som efter ratifikation f. n. är bundna av konventionen är Belgien, Danmark, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Storbritannien och Förbundsrepubliken Tyskland. Konventionen undertecknades av Sverige i samband med att den avslutades. Konventionen har också undertecknats men inte ratificerats av Frankrike, Island, Turkiet och Österrike.

Konventionen med tillhörande protokoll i engelsk och fransk originaltext jämte översättning till svenska torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Konventionens innehåll

Bosättningskonventionen innehåller bestämmelser om den rättsliga ställning som en konventionsstat inom sitt område är skyldig att tillerkänna medborgare i annan konventionsstat.

Konventionen är uppdelad i elva kapitel. I kap. I (art. 1–3) behandlas den rätt som skall tillkomma medborgare i konventionsstat i fråga om inresa till och vistelse i annan konventionsstat (etableringslandet)

och i fråga om utvisning därifrån. Kap. II (art. 4–6) innehåller regler om rätten att i etableringslandet utöva civila rättigheter, däribland att förvärva egendom. I kap. III (art. 7–9) meddelas bestämmelser om vissa rättsliga och administrativa rättigheter som skall tillkomma konventionsstaternas medborgare i etableringslandet bl. a. såvitt gäller rätten att anlita landets domstolar och administrativa myndigheter och att åtnjuta fri rättshjälp. Kap. IV (art. 10–17) innehåller bestämmelser om rätten att utöva förvärvsverksamhet. Kap. V (art. 18–20) behandlar rätten att utöva särskilda rättigheter såsom att delta i valförrättningar inom ekonomiska eller fackliga organisationer och att åtnjuta skolundervisning. Bestämmelser om beskattning, civila skyldigheter, expropriation och nationalisering meddelas i kap. VI (art. 21–23).

Även om grundtanken har varit att medborgare i konventionsstat skall i annan sådan stat vara i rättsligt hänseende jämställd med landets egna medborgare innehåller de nyssnämnda artiklarna åtskilliga inskränkningar. I fråga om de viktiga bestämmelserna om rätten att förvärva, inha och utnyttja egendom samt att utöva förvärvsverksamhet har dessutom i konventionen införts regler om s. k. »stand-still» (art. 6 och 14). Dessa innebär att en stat är berättigad att behålla de restriktioner som gäller vid tiden för konventionens ikraftträdande för den staten. Konventionsstaterna skall sträva efter att nedbringa dessa restriktioner och de är förhindrade att införa nya restriktioner om inte vissa, särskilt angivna omständigheter föreligger. Det bör vidare anmärkas att en stat i samband med undertecknande eller ratifikation av konventionen kan göra förbehåll mot sådan bestämmelse i denna som inte överensstämmer med dess lagstiftning (art. 26).

Enligt kap. VII (art. 24) skall en permanent kommitté upprättas ett år efter det att konventionen trätt i kraft. Denna skall ha till uppgift bl. a. att avge förslag om konventionens tillämpning samt, om så erfordras, förslag till revision eller komplettering av konventionsbestämmelserna. Kommittén skall sammanträda minst en gång per år och bestå av representanter för konventionsstaterna. Medlemsland av Europarådet som inte ratificerat konventionen får delta med observatör.

Kap. VIII (art. 25–28) innehåller allmänna bestämmelser om tillåtligheten av att vissa konventionsstats medborgare tillerkänns en förmånligare behandling, om förbehåll mot konventionen och om avvikelser från denna under krig eller annat allmänt nödläge. I kap. IX (art. 29–30) behandlas konventionens tillämpningsområde och i kap. X (art. 31) biläggandet av tvister mellan konventionsstaterna om tolkningen eller tillämpningen av konventionen. Kap. XI (art. 32–34) innehåller slutbestämmelser.

Det vid konventionen fogade protokollet skall enligt art. 32 anses som

en del av konventionen. Protokollet är uppdelat i nio avdelningar. Bestämmelserna i detta hänför sig till olika artiklar i konventionen och innehåller främst regler till ledning för konventionens tolkning och tillämpning och därutöver vissa rekommendationer.

I det följande skall jag lämna en redogörelse för de enskilda bestämmelserna i konventionen. I den mån de i protokollet intagna bestämmelserna är av särskilt intresse skall dessa också beröras i anslutning till redogörelsen för de artiklar i konventionen till vilka de hänför sig.

Första kapitlet i konventionen behandlar inresa, uppehåll och utvisning.

Art. 1 ålägger konventionsstaterna att för medborgare i de övriga konventionsstaterna underlätta inresa för tillfälligt uppehåll och att under sådant uppehåll låta dem röra sig fritt inom landet, såvida inte här emot kan anföras skäl som är hänförliga till allmän ordning (»ordre public»), rikets säkerhet, folkhälsan eller sedligheten. Uttrycket »ordre public» skall enligt det vid konventionen fogade protokollet (III a) fattas i den vidsträckta betydelse som är allmänt accepterad i de kontinentala länderna.

Art. 2 ålägger konventionsstat att under de i art. 1 angivna förutsättningarna och i den mån statens ekonomiska och sociala förhållanden medger det underlätta för medborgare i annan konventionsstat att varaktigt uppehålla sig eller bosätta sig i den försträmnda staten. Enligt uttrycklig bestämmelse i protokollet (I a 2) har varje stat att själv pröva, om de ekonomiska och sociala förhållandena i landet är sådana att uppehålls- och bosättningsstillstånd kan beviljas.

Art. 3 föreskriver att en medborgare i konventionsstat, vilken lovligen vistas inom annan konventionsstats område, får utvisas endast om hans närvaro i landet utgör ett hot mot statens säkerhet eller om han brutit mot allmän ordning eller sedlighet. Vidare skall enligt denna artikel en person som lovligen sedan mer än två år uppehåller sig på konventionsstats territorium inte få utvisas utan att han fått tillfälle att framställa invändningar mot yrkandet om utvisning och att överklaga utvisningsbeslutet. Medborgare i konventionsstat, som lovligen under mer än tio år uppehållit sig på annan sådan stats territorium, får utvisas endast av skäl som har med statens säkerhet att göra eller om han på ett synnerligen allvarligt sätt brutit mot allmän ordning eller sedlighet.

Enligt uttrycklig föreskrift i protokollet (III a) skall rättighet som tillkommer medborgare i konventionsstat enligt art. 1, 2 eller 3 kunna förvägras honom av politiska skäl eller då anledning finns att antaga att han är ur stånd att försörja sig eller har för avsikt att ta lönad anställning utan erforderligt tillstånd.

Konventionens *andra kapitel* behandlar utövandet av civila rättigheter.

Art. 4 stadgar, att medborgare i en fördragsslutande stat i annan sådan stat skall likställas med de egna medborgarna i fråga om åtnjutandet av civila rättigheter (»private rights») vare sig de är av personlig natur eller avser egendom. Bestämmelsen skall emellertid enligt *art. 5* inte hindra en fördragsslutande stat att av hänsyn till statens säkerhet eller försvar förbehålla de egna medborgarna förvärv, innehav eller nyttjande av allt slags egendom eller beträffande sådan egendom låta särskilda villkor, som gäller enbart för utlänningar, vara tillämpliga på medborgare i andra konventionsstater. Enligt *art. 6* får konventionsstat i övrigt inte tillämpa andra inskränkningar av nyss nämnt slag eller uppställa andra krav på reciprocitet än sådana som gällde i den staten vid tidpunkten för konventionens ikraftträdande för staten i fråga (s. k. »stand-still»). Staten är enligt samma artikel skyldig att i samband med att konventionen undertecknas underrätta Europarådets generalsekreterare om innehållet i de inskränkningar som gäller i den staten i fråga om rätten att förvärva och inneha egendom. Denne skall sedan underrätta övriga konventionsstater om bestämmelserna. Efter det att konventionen trätt i kraft för en stat, får staten inte införa ytterligare restriktioner av nyss nämnt slag, om den inte blir tvingad därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl eller för att hindra utlänningar att lägga under sig för landet livsviktiga tillgångar. I sådant fall skall staten underrätta generalsekreteraren om de vidtagna åtgärderna. Varje konventionsstat skall bemöda sig att i de övrigas intresse minska antalet restriktiva bestämmelser liksom att på medborgare i övriga konventionsstater tillämpa de undantagsregler som finns i vederbörande stats utlänningslagstiftning.

I en resolution [(55) 30] som antogs av Europarådets ministerkommitté i samband med att konventionen öppnades för undertecknande har medlemsländernas regeringar rekommenderats att respektera »stand-still»-regeln i *art. 6* redan från tidpunkten för konventionens undertecknande av resp. stat.

Tredje kapitlet behandlar de garantier för rättssäkerhet som medborgare i konventionsstat skall åtnjuta i övriga konventionsstater. Enligt *art. 7* skall dessa garantier vara desamma som gäller för ifrågavarande stats egna medborgare i fråga om skydd för person, egendom, rättigheter och intressen. Det framhålls särskilt att medborgare i konventionsstat skall i varje annan konventionsstat (»etableringslandet») ha samma rätt som den stats egna medborgare att vända sig till dömande och administrativa myndigheter samt att efter eget val erhålla biträde av därtill behörig person. Den utländske medborgaren skall enligt *art. 8* kunna erhålla kostnadsfri rättshjälp och, om han är medellös, ha rätt att

kostnadsfritt få utdrag av folkbokföringsregistret i samma utsträckning som etableringslandets egna medborgare. Vidare föreskrivs i *art. 9* att medborgare i annan konventionsstat som är kärke eller mellankommande part i rättegång inte får avkrävas borgen eller annan säkerhet på grund av att han saknar domicil eller stadigvarande bostad i domstolslandet. Detsamma skall gälla i fråga om säkerhet för rättegångskostnader. Beslut att person som nyss sagts skall utge rättegångskostnader skall kostnadsfritt kunna verkställas i övriga konventionsstater.

Fjärde kapitlet innehåller regler om utövande av förvärvsverksamhet. Härmed förstås varje slag av sysselsättning som ger inkomst. Reglerna i detta kapitel är dock subsidiära till bestämmelserna i *art. 1* och *2* om inresa och uppehåll (V a i protokollet).

Allmänna bestämmelser om rätt att utöva förvärvsverksamhet finns i *art. 10–14*. Dessa bör ses i ett sammanhang och innebär i korthet följande.

Art. 10 innehåller huvudregeln att konventionsstat skall meddela medborgare i annan sådan stat tillstånd att inom statens område utöva förvärvsverksamhet på samma villkor som gäller för etableringslandets egna medborgare. Med bestämmelsen avses inte ett generellt tillstånd utan det är tillåtet att upprätthålla krav på individuella arbets- och närings-tillstånd. Den principiella skyldigheten att bevilja sådana tillstånd gäller emellertid inte om allvarliga ekonomiska eller sociala skäl talar mot att tillstånd beviljas eller påkallar att det förses med inskränkningar. Bestämmelsen i *art. 10* gäller, utan att uppräkningsen är uttömmande, för industriell, kommersiell och finansiell verksamhet, verksamhet inom jordbruk och hantverk samt inom fria yrken, vare sig fråga är om självständig näringsverksamhet eller anställning. Enligt *art. 11* får tidsbegränsat tillstånd inte förses med nya inskränkningar under den tid tillståndet avser i vidare mån än sådana inskränkningar kan föreskrivas för landets egna medborgare under motsvarande förhållanden.

Art. 12 föreskriver att de inskränkningar i fråga om rätten att utöva förvärvsverksamhet som enligt *art. 10* kan göras av ekonomiska eller sociala skäl inte får tillämpas i tre olika fall. Sålunda skall utlänning som antingen lovligen har idkat förvärvsverksamhet i etableringslandet fem år i följd eller har vistats där tio år i följd eller har erhållit bosättningstillstånd i landet ha rätt att där utöva förvärvsverksamhet på samma villkor som gäller för landets egna medborgare. Konventionsstat kan dock förklara att den godtar endast ett av dessa undantag. En stat kan vidare för sin del förklara att den nämnda femårsperioden utsträcks till högst tio år varvid dock gäller att staten efter den första femårsperioden inte får vägra den som har tillstånd att utöva förvärvsverksamhet förlängning av tillståndet och inte heller får göra tillståndet

beroende av att verksamheten ändras. Slutligen kan en stat förklara att den inte i alla fall automatiskt medger övergång från avlönad till självständig verksamhet.

Enligt *art. 13* har varje konventionsstat rätt att förbehålla sina egna medborgare offentliga tjänster samt verksamhet som rör statens säkerhet eller försvar eller att föreskriva särskilda villkor för utlänningars verksamhet på dessa områden. Bestämmelserna i *art. 14* innehåller en »standstill»-regel liknande den som upptagits i *art. 6* och innebär att konventionsstat har rätt att behålla de inskränkningar i fråga om rätten att utöva vissa slag av verksamheter som gäller i den statens lagstiftning vid tidpunkten för konventionens ikraftträdande för staten i fråga. Efter det att konventionen trätt i kraft för staten får nya inskränkningar inte införas utan att staten finner sig tvingad därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl. Varje konventionsstat skall sträva efter att reducera antalet restriktioner och att medge individuella dispenser inom ramen för gällande författningsbestämmelser. *Art. 14* innehåller samma bestämmelser som *art. 6* om skyldighet att underrätta Europarådets generalsekreterare om de inskränkningar som gäller och de ändringar i det hänseendet som vidtas. Den tidigare nämnda resolutionen [(55) 30] innehåller också en rekommendation till regeringarna att iakttä denna bestämmelse redan från tiden för konventionens undertecknande.

Det bör framhållas att bestämmelserna i *art. 13–14* tar över *art. 12*. Den förmånsställning som enligt *art. 12* tillkommer utlänning efter viss tids vistelse i den främmande staten eller till följd av erhållet bostättningsstillstånd gäller således inte beträffande förvärvsverksamhet som en stat enligt *art. 13–14* kan förbehålla de egna medborgarna eller för vars utövande av medborgare i annan konventionsstat särskilda villkor kan uppställas.

I *art. 15* föreskrivs att medborgare i konventionsstat som i annan sådan stat vill utöva verksamhet, för vilken krävs yrkeskunskap eller teknisk kompetens eller särskilda garantier, skall ha samma eller likvärdig behörighet och ställa samma säkerhet som fordras av etableringslandets egna medborgare för ifrågavarande slag av verksamhet. Bestämmelsen avser dock inte rent konsultativ verksamhet. Yrkesutövare i en stat skall således alltid kunna tillkalla en kollega i annan konventionsstat, vilken där legalt utövar sitt yrke, för att biträda honom i det särskilda fallet.

Handelsresandes ställning är reglerad i *art. 16*. Handelsresande, vilken är medborgare i konventionsstat och är anställd i företag, som har sin huvudsakliga verksamhet förlagd till en konventionsstats territorium, behöver inte ha tillstånd för att utöva sin verksamhet på annan stats område under förutsättning att han inte vistas där mer än två månader

varje halvår. Enligt föreskrift i protokollet (V c) gäller art. 16 endast för handelsresande som lyder under och avlönas enbart av företag, som är belägget utanför etableringslandets område.

Art. 17 föreskriver att medborgare i konventionsstat skall inom annan sådan stats område åtnjuta samma behandling i fråga om lönevillkor och arbetsförhållanden som enligt offentligrättsliga bestämmelser gäller för landets egna medborgare. Det stadgas vidare att föreskrifterna i fjärde kapitlet inte får tolkas så att de medför förpliktelse för en konventionsstat att på sitt territorium ge medborgare i annan konventionsstat en förmånligare behandling i fråga om rätten till förvärvsverksamhet än den ger sina egna medborgare.

Femte kapitlet behandlar vissa särskilda rättigheter.

Enligt *art. 18* får konventionsstat inte förbjuda medborgare i annan konventionsstat, vilken sedan minst fem år varit verksam i landet, att såsom likaberättigad med de egna medborgarna deltaga i valförrättningar inom yrkessammanslutningar tillhörande hans verksamhetsområde, såsom handelskammare, jordbrukssammanslutningar eller liknande organisationer, allt under förutsättning att organisationerna inte inom ramen för sin kompetens beslutat annat. *Art. 19* handlar om skiljedomare. I den mån det står berörda parter fritt att välja skiljedomare skall medborgare i konventionsstat i fråga om utövande av skiljemannauppdrag i annan sådan stat jämföras med den statens medborgare. *Art. 20* rör skolundervisningen. Vad gäller tillträde till statskontrollerade undervisningsanstalter skall sådan medborgare i konventionsstat, som är i skolåldern och lovligt vistas i annan sådan stat, likställas med den statens egna medborgare i fråga om rätt att åtnjuta grundskole- och gymnasieundervisning (primary and secondary education) samt teknisk utbildning och yrkesundervisning. Varje stat får emellertid själv avgöra om bestämmelsen skall omfatta även rätten till studiebidrag. Föreligger skolplikt för landets egna medborgare, gäller den också för sådan medborgare i annan konventionsstat som vistas i landet.

Sjätte kapitlet behandlar beskattning, medborgerliga skyldigheter, expropriation och nationalisering.

Om annat inte följer av de dubbelbeskattningsavtal, som ingåtts eller kan komma att ingås, förbjuder *art. 21* konventionsstaterna att utöva någon form av diskriminerande beskattning av varandras medborgare. Det framhålls särskilt att skatteavdrag, däri inbegripet familjeavdrag, eller skattebefrielse skall komma andra konventionsstaters medborgare till godo i samma utsträckning som vederbörande stats egna medborgare. Medborgare i konventionsstat får inte påföras avgift för sin vistelse i annan sådan stat, om inte staten kräver samma avgift av sina egna medborgare. Bestämmelsen hindrar dock inte en stat att ta ut administrativa avgifter i samband med beviljande av sådana tillstånd som utlänningar måste ha, förutsatt att avgifterna inte sätts

högre än som betingas av de kostnader dessa formaliteter föranleder. Enligt *art. 22* får konventionsstats medborgare inte åläggas medborgerliga förpliktelser av något slag, vare sig i fråga om person eller egendom, som är av annan karaktär eller mer tyngande än de som åvilar de egna medborgarna under samma förhållanden. *Art. 23* föreskriver att medborgare i konventionsstat – utan inskränkningar i bestämmelserna i *art. 1* i det första tilläggsprotokollet till konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna – skall i varje annan konventionsstat åtnjuta minst lika gynnsam behandling i fråga om expropriation eller nationalisering av egendom som vederbörande stats egna medborgare.

Sjunde kapitlet innehåller regler om den tidigare omnämnda permanenta kommittén.

Kommittén består av företrädare för konventionsstaterna. Den är i verksamhet sedan år 1965. Kommittén kan enligt *art. 24* avge förslag i syfte att förbättra tillämpningen av konventionen. Den kan, om så erfordras, också föreslå ändringar i eller tillägg till konventionsbestämmelserna. Kommittén kan i vissa frågor söka medla mellan konventionsstaterna när olika meningar råder mellan dem om konventionens tolkning och tillämpning. En annan av dess uppgifter är att låta utge en periodisk publikation, som skall innehålla upplysningar om gällande lag- och författningsbestämmelser i konventionsstaterna på de områden som regleras av konventionen. Kommittén skall avge sina yttranden eller rekommendationer till Europarådets ministerkommitté.

Åttonde kapitlet innehåller allmänna bestämmelser.

Enligt *art. 25* ingriper konventionen inte i bestämmelser i nationell lagstiftning eller i bilaterala eller multilaterala traktater, konventioner eller överenskommelser, som är eller i framtiden kan träda i kraft, och enligt vilka mer gynnsam behandling tillerkänns medborgare i en eller flera av konventionsstaterna. *Art. 26* föreskriver att en stat i samband med undertecknande eller ratifikation av konventionen får göra förbehåll mot konventionsbestämmelse som står i strid med bestämmelser i dess nationella lag. Sådant förbehåll skall emellertid vara specificerat och får således inte vara av generell natur. Varje förbehåll skall innehålla en kort redogörelse för den lag som ligger till grund för förbehållet. Gjorda förbehåll skall genom meddelande till generalsekreteraren återtagas så snart förhållandena medger det. Har en stat enligt *art. 26* gjort förbehåll mot en viss konventionsbestämmelse kan staten enligt *art. 27* inte av annan stat kräva tillämpning av bestämmelsen i vidare mån än staten själv har godtagit den. *Art. 28* ger varje konventionsstat rätt att i händelse av krig eller annan fara som hotar nationens fortbestånd vidta åtgärder som strider mot statens förpliktelser enligt konventionen, dock bara i den utsträckning situationen oundgängligen kräver och under förutsättning att inte därigenom folkrättens regler åsidosätts. Det åligger sta-

ten att underrätta generalsekreteraren om sådana åtgärder.

Nionde kapitlet anger konventionens tillämpningsområde.

Enligt *art. 29* är konventionen tillämplig på konventionsstaternas moderlandsområden men genom särskild förklaring kan den enligt samma artikel utsträckas till att gälla också för område för vars internationella förbindelser staten svarar. Med medborgare (nationals) som skall åtnjuta förmånerna av konventionen förstås enligt *art. 30* medborgare i konventionsstat. En stat är dock inte skyldig att medge dessa förmåner åt annan konventionsstats medborgare, som normalt vistas inom sådan del av denna stats territorium, på vilken konventionen inte äger tillämpning.

Tionde kapitlet behandlar biläggande av tvister.

Tvister, som kan uppstå mellan konventionsstater angående tolkningen eller tillämpningen av konventionen, skall enligt *art. 31* underställas internationella domstolen, såvida parterna inte kommer överens om någon annan form för fredligt biläggande av tvisten. Sedan den europeiska konventionen angående fredlig lösning av tvister (SÖ 1958: 26) trätt i kraft, skall den tillämpas på tvister som angår bosättningskonventionen i förhållandet mellan de stater som är anslutna till den förstnämnda konventionen. Vidare föreskrivs, att varje tvist skall anmälas till generalsekreteraren, som informerar övriga konventionsstater därom. Om stat inte fullgör de förpliktelser som ålagts staten genom beslut av internationella domstolen eller genom skiljedom, kan motparten anmäla detta för Europarådets ministerkommitté, som om den anser det erforderligt kan med två tredjedels majoritet utfärda rekommendationer i syfte att få parten att fullgöra sina förpliktelser.

Elfte kapitlet innehåller slutbestämmelser.

Enligt *art. 32* skall det vid konventionen fogade protokollet utgöra en integrerande del av densamma. *Art. 33* innehåller detaljerade regler för uppsägning av konventionen. Uppsägning skall ske senast sex månader före utgången av viss period. Konventionsstat är från början bunden av konventionen under fem år. Sker inte uppsägning förlängs avtalstiden därefter med två år åt gången. Stat som upphör att vara medlem av Europarådet skall också upphöra att vara ansluten till konventionen. Den sista konventionsbestämmelsen, *art. 34*, ger föreskrifter om ratifikation och ikraftträdande. Konventionen är öppen för Europarådets medlemsstater. Sedan konventionen en gång trätt i kraft, blir den gällande för ny konventionsstat den dag, då dess ratifikationsinstrument deponeras.

Föredraganden

Den europeiska bosättningskonventionen tillkom i syfte att förverkliga önskemål som kommit till uttryck vid utarbetandet av Europarådets stadga och inom organisationens rådgivande församling. En ledande tan-

ke var att rådets tillkomst borde manifestera sig i det praktiska livet genom att man i varje enskild medlemsstat i så stor utsträckning som möjligt skapade rättslig jämställdhet mellan statens egna medborgare och medborgare i övriga till Europarådet anslutna stater.

De önskemål som man ville tillgodose genom konventionen har emellertid endast delvis kunnat förverkligas. Det visade sig nämligen under arbetet på konventionen att medlemsstaterna inte var beredda att göra så omfattande medgivanden som skulle krävas för att skapa en verklig jämställdhet mellan medlemsstaternas medborgare. Trots detta bör konventionen ses som ett betydelsefullt steg i riktning mot en liberalisering av de rättsregler som gäller i fråga om utlänningars juridiska ställning inom konventionsområdet.

Den svenska regeringen har från början varit positivt inställd till konventionens syften och har aktivt medverkat under förarbetena. Sverige hörde också till de stater som undertecknade konventionen när den lades fram år 1955. Tiden efter 1955 har för vårt land kännetecknats av ett intensivt reformarbete, som omfattat även utlänningslagstiftningen och den näringsrättsliga lagstiftningen. Under detta arbete har hänsyn tagits såväl till bosättningskonventionen som till utvecklingen i övrigt av det internationella samarbetet på etableringsområdet. Detta har skett särskilt vid utformningen av lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket, vilken den 1 januari 1969 ersatte 1864 års näringsfrihetsförordning och 1955 års filiallag. Åtskilliga andra förändringar i liberaliserande riktning har ägt rum på förevarande område, bl. a. i nordiskt samarbete och inom ramen för EFTA.

Det är mot denna bakgrund naturligt att bosättningskonventionen nu ratificeras av Sverige. En granskning av konventionens bestämmelser ger vid handen att dessa med få undantag är förenliga med svensk lagstiftning. Där så inte är fallet finns enligt konventionen möjlighet att i samband med ratifikationen göra förbehåll. Med hänsyn till det anförda förordar jag att Sverige nu tillträder konventionen.

I det följande skall jag mot bakgrunden av en jämförelse mellan konventionens bestämmelser och gällande svensk rätt behandla spörsmålet om de förbehåll som kan komma i fråga i samband med en ratifikation av konventionen samt de ändringar i gällande författningar som blir nödvändiga vid ett tillträde till konventionen.

Enligt *art. 1* får konventionsstat vägra inresa för annan konventionsstats medborgare för tillfällig vistelse i landet endast om sådana skäl föreligger som har med rikets säkerhet, den allmänna ordningen (»ordre public»), folkhälsan eller sedligheten att göra. Samma regel gäller beträffande konventionsstaternas rätt att inskränka rörelsefriheten för varandras medborgare på det egna territoriet.

Bestämmelser om avvisning av utlänning som ankommer till riket

finns i 18 och 19 §§ utlänningslagen (1954: 193). Enligt 18 § kan avvisning ske bl. a. om utlännings saknar pass och tillstånd att inresa i riket. Konventionen hindrar inte att pass- och viseringstvång upprätthålls mot en eller flera av konventionsstaterna. Bestämmelserna i 18 § utlänningslagen är därför förenliga med konventionen. Det kan nämnas att enligt 25 § utlänningskungörelsen (1969: 136) viseringstvånget är upphävt i förhållande till alla medlemsstater i Europarådet.

I 19 § utlänningslagen anges att utlännings kan avvisas, om det kan antagas att han saknar erforderliga medel för sin vistelse i Sverige eller om han ämnar söka sitt uppehälle i Sverige och det skäligen kan antagas att han inte kommer att ärligen försörja sig. Vidare får avvisning ske av den som under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller bedrivit olovlig införsel eller utförsel. Avvisning får ske också av den som tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och kan väntas fortsätta brottslig verksamhet i Sverige eller i något av de övriga nordiska länderna. Den som skäligen kan befaras komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i nordiskt land kan också avvisas. Slutligen kan avvisning ske om i lag eller med stöd av lag bestämmelse meddelats därom med anledning av resolution, som antagits av Förenta Nationernas säkerhetsråd. Med hänsyn bl. a. till den vidsträckt tolkning som givits begreppet »ordre public» i avdelning III a i protokollet till konventionen synes också de i 19 § utlänningslagen angivna avvisningsskäl vara förenliga med konventionens art. 1.

Fråga uppkommer vidare om 8 och 9 §§ utlänningslagen är förenliga med förbudet i art. 1 för konventionsstat att utom i särskilda fall inskränka utlännings rörelsefrihet inom statens territorium. Enligt 8 § får vid visering göras de förbehåll och meddelas de föreskrifter som med hänsyn till inresans syfte och övriga omständigheter finnes påkallade. Denna bestämmelse är emellertid utan större betydelse i detta sammanhang med hänsyn till att, som jag redan har påpekat, viseringstvånget är avskaffat i förhållande till Europarådets medlemsstater. Enligt 9 § får uppehållstillstånd begränsas till att avse uppehåll inom endast viss del av riket, dock inte mindre del än en kommun, samt förbindas med de föreskrifter som i övrigt anses erforderliga. Även om denna bestämmelse teoretiskt skulle kunna tillämpas så att den kommer i strid med bosättningskonventionen, anser jag mig kunna utgå från att begränsningar i rörelsefriheten av sådant slag i praktiken åläggs utlännings endast av skäl som är att hänföra till ordre public i vidsträckt mening och att därför någon motsättning till bosättningskonventionen inte uppkommer. Vad angår 14 § utlänningslagen, enligt vilken Kungl. Maj:t av hänsyn till rikets säkerhet kan inskränka utlännings rätt att uppehålla sig inom visst område, råder ingen tve-

kan om dess förenlighet med konventionen. Jag finner det således inte påkallat att göra något svenskt förbehåll i fråga om reglerna rörande utlänningars rörelsefrihet på svenskt territorium.

Enligt art. 2 är konventionsstat förpliktad att för medborgare i annan konventionsstat underlätta varaktigt uppehåll eller bosättning på sitt område under de i art. 1 angivna förutsättningarna och i den mån statens ekonomiska och sociala förhållanden medger det.

Enligt art. 3 får utvisning ske av medborgare i annan konventionsstat endast om denne utgör ett hot mot statens säkerhet eller har brutit mot den allmänna ordningen eller sedligheten. Motsvarande förutsättningar för utvisning gäller enligt 29 § 1–3 och 34 § utlänningslagen. Enligt 29 § 4 får utlänning vidare utvisas om han under de senast förflutna fem åren utomlands blivit dömd till frihetsstraff för brott, varför utlämning kan ske enligt svensk lag, eller undergått straff för sådant brott och det på grund av gärningens beskaffenhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att här i riket fortsätta brottslig verksamhet. Denna bestämmelse synes inte vara förenlig med art. 3 och jag förordar därför att Sverige gör förbehåll på denna punkt.

Bestämmelserna i art. 3 har avseende endast på personer som lovligt (lawfully) uppehåller sig i riket och avser således inte regler om förpassning (22–25 §§ utlänningslagen). Däremot avser artikeln uppenbarligen förvisning. Bestämmelser om förvisning av utlänning som har gjort sig skyldig till brott av grövre beskaffenhet finns i 26 och 27 §§ utlänningslagen. Eftersom utvisning enligt art. 3 får tillgripas mot den som förbrutit sig mot den allmänna ordningen eller sedligheten och varje konventionsstat själv avgör om någon av dessa förutsättningar föreligger i det enskilda fallet, synes de svenska reglerna om förvisning vara förenliga med konventionen.

Rätten enligt art. 3 för medborgare i konventionsstat att yttra sig i utvisningsärende och överklaga beslut i sådant ärende är hos oss säkerställd genom bestämmelserna i 31 och 44 §§ utlänningslagen om att förhör skall hållas om utlämning begär det och att utlämning kan besvära sig över länsstyrelses utvisningsbeslut samt de straffprocessuella regler som ger tilltalad i brottmål möjlighet att inför domstolen yttra sig i fråga som rör förvisning och att överklaga domstols beslut om förvisning.

De garantier mot utvisning av utlämning, som lovligt vistats i ett land mer än tio år, vilka också behandlas i art. 3, är täckta genom 26, 29 och 34 §§ utlänningslagen. När det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller eljest är i statens intresse kan Kungl. Maj:t enligt 34 § utlänningslagen utvisa utlämning. Utlänning som har bosättnings-tillstånd eller vistats minst fem år i riket får emellertid enligt 26 och 29 §§ utlänningslagen förvisas eller utvisas endast om synnerliga skäl

föreligger.

Det principuttalande som görs i *art. 4* om likställighet mellan en konventionsstats medborgare och medborgare i övriga konventionsstater i fråga om utövande av civila rättigheter som rör person eller egendom avser enligt vad som framgår av förarbetena inte socialvård eller sjukvård eller sådana immaterialrättigheter som behandlas i andra internationella överenskommelser. Härutöver är regeln i *art. 4* försedd med betydelsefulla inskränkningar i *art. 5* och *6*. Under diskussionerna inom den expertkommitté som utarbetade konventionstexten visade det sig att ingen regering var beredd att på någon väsentlig punkt upphäva gällande inskränkningar i fråga om utlänningars rätt att förvärva och inneha egendom. Såsom konventionstexten slutligen utformats har varje konventionsstat rätt att dels föreskriva inskränkningar av nämnt slag när så anses erforderligt av hänsyn till statens säkerhet och försvar (*art. 5*) och dels behålla övriga sådana inskränkningar som gäller vid tidpunkten för konventionens ikraftträdande för den staten (*art. 6*). Sedan konventionen trätt i kraft för en stat får den staten göra inskränkningar av nyss nämnt slag endast om den ser sig tvungen därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl eller om syftet är att hindra utlänningar att lägga under sig för landet viktiga råvarutillgångar. Staten skall vid undertecknandet av konventionen underrätta generalsekreteraren om gällande inskränkningar enligt *art. 6* och grunderna för dessa. I samband med att konventionen öppnades för undertecknande rekommenderade Europarådets ministerkommitté regeringarna i medlemsländerna att beakta bestämmelserna i nämnda artikel redan från tidpunkten för konventionens undertecknande av resp. stat.

De inskränkningar i fråga om utlännings rätt att förvärva, inneha eller nyttja egendom som finns i svensk rätt, främst i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag, kan således behållas även efter ett svenskt tillträde till konventionen. I enlighet med föreskriften i *art. 6* har svenska regeringen år 1955 till generalsekreteraren överlämnat en förteckning över gällande inskränkningar enligt vår lagstiftning. Denna förteckning har sedermera reviderats genom en ny förteckning av den 21 november 1967. Med hänsyn till sedermera genomförd lagstiftning bör en ny förteckning upprättas och tillställas Europarådets generalsekreterare i samband med ratifikationen.

Med hänsyn till den utformning *art. 6* erhållit synes hinder inte föreligga att ändra nu gällande regler, om ett starkt framträdande behov härav skulle uppkomma.

Grundsatsen i *art. 7* om utlänningars rättsskydd har i viss mån sin förebild i *art. 6* av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och mot-

svarar vad som hos oss redan är gällande rätt. I stor utsträckning gäller detta även om innehållet i art. 8 och 9, som har sin motsvarighet i 1905 och 1954 års Haagkonventioner angående vissa till civilprocessen hörande ämnen.

Art. 8 ger konventionsstats medborgare rätt att i annan konventionsstat erhålla fri rättegång under samma förutsättningar som statens egna medborgare. Enligt lagen (1919: 367) om fri rättegång kan Kungl. Maj:t under förutsättning av ömsesidighet förordna att undersåte i främmande stat i fråga om rätt till fri rättegång skall vara likställd med svensk medborgare. Sverige har biträtt både 1905 och 1954 års Haagkonventioner angående vissa till civilprocessen hörande ämnen, vilka innehåller bestämmelser om fri rättshjälp. Genom kungörelse (1961: 121) angående tillämpningen av lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång beträffande medborgare i vissa främmande stater har förordnats bl. a. att medborgare i stat som är ansluten till någon av de båda Haagkonventionerna skall vara likställd med svensk medborgare i fråga om rätten till fri rättegång. I samband med ratificeringen av bosättningskonventionen bör 1961 års kungörelse kompletteras med en bestämmelse om att medborgare i stat som har tillträtt denna konvention skall vara likställd med svensk medborgare i fråga om rätten till fri rättegång.

I fråga om rätten att kostnadsfritt erhålla utdrag av folkbokföringsregistret föreligger inga diskriminerande bestämmelser i Sverige.

I art. 9 föreskrivs likställdhet mellan konventionsstaternas medborgare när det gäller skyldighet för kärke eller mellankommande part i rättegång att ställa borgen eller annan säkerhet. Vad angår svensk rätt bör erinras om att utlänning som är kärke i mål mot svensk svarande enligt 1 § lagen (1886: 84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol ställa borgen för kostnad och skada har att på yrkande ställa borgen för kostnad eller skada som käranden i rättegången kan förpliktas gottgöra svaranden. Kungl. Maj:t äger enligt 3 § nämnda lag efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet medge undantag för medborgare i den främmande staten. Genom kungörelse (1961: 120) angående säkerhet för kostnad och skada i rättegång i vilken talan förs av utländsk part har bl. a. medborgare i stat som är ansluten till 1905 eller 1954 års Haagkonventionen befriats från sådan skyldighet. Tillägg till 1961 års kungörelse bör göras i fråga om medborgare i stat som har tillträtt bosättningskonventionen.

Som komplement till regeln om utlännings befrielse från skyldighet att ställa borgen eller annan säkerhet förutser art. 9 möjlighet till verkställighet i konventionsstat av beslut om rättegångskostnad som meddelats i annan sådan stat. Enligt lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut äger Kungl. Maj:t under förut-

sättning av ömsesidighet förordna att beslut beträffande rättegångskostnad som meddelats av domstol i främmande stat mot kärande eller mellankommande part får verkställas här i riket. Enligt kungörelsen (1935: 134) angående tillämpning av lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut är lagen tillämplig på beslut som har meddelats av domstol i stat som har tillträtt någon av nyssnämnda Haagkonventioner. I samband med Sveriges tillträde till bosättningskonventionen bör kungörelsen 1935: 134 göras tillämplig även på beslut meddelat av domstol i stat som tillträtt bosättningskonventionen.

Enligt huvudregeln i *art. 10* skall medborgare i konventionsstat i fråga om rätten att utöva förvärvsverksamhet i annan sådan stat likställas med sistnämnda stats (etableringslandets) egna medborgare, om inte allvarliga ekonomiska eller sociala skäl kan åberopas. Enligt 42 § utlänningskungörelsen gäller som huvudregel att utlänning inte får ha anställning i Sverige utan att inneha arbetstillstånd. Bestämmelsen är försedd med undantag. Bland dessa bör i detta sammanhang nämnas att utlänning som har bosättningsstillstånd inte behöver ha arbetstillstånd. Jag vill i detta sammanhang erinra om att inom ramen för OECD:s verksamhet vissa beslut har fattats angående anställning av utländsk arbetskraft. Frågan hur dessa beslut förhåller sig till bosättningskonventionens regler har tagits upp i det vid konventionen fogade protokollet (VI b). Enligt denna protokollsanteckning skall konventionsstaterna i sina inbördes relationer tillämpa de regler som i varje särskilt fall är förmånligast för de utländska arbetstagarna.

Också beträffande rätt för utlänning att idka näring i Sverige gäller som huvudregel enligt 5 § i 1968 års lag om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket att särskilt tillstånd, s. k. näringstillstånd, krävs. Bestämmelsen är försedd med vittgående undantag. Den är t. ex. inte tillämplig på utlänning som har bosättningsstillstånd. Utlänning som inte har bosättningsstillstånd men är bosatt i Sverige behöver inte ha näringstillstånd för att få utöva vissa angivna näringsgrenar, t. ex. jordbruk, skogsbruk, fiske och verksamhet som läkare, tandläkare och veterinär. Lagstiftningen är liberalt utformad också när det gäller förutsättningarna för att utlänning skall få näringstillstånd. Enligt 8 § i lagen äger utlänning som är bosatt här erhålla näringstillstånd om inte hinder möter på grund av hänsyn till allmänt intresse eller utlänningens personliga förhållanden. Näringstillstånd får dock inte beviljas utlänning som är omyndig eller försatt i konkurs.

Enligt avdelning I a 2 i det vid konventionen fogade protokollet tillkommer det varje konventionsstat att enligt nationella kriterier bedöma vilka ekonomiska eller sociala förhållanden som kan utgöra hinder för utlänning att få tillstånd att utöva förvärvsverksamhet. Med hänsyn här-

till och till den avfattning artikeln fått torde något förbehåll för svensk del icke vara erforderligt.

Beträffande föreskriften i *art. 11* att nya inskränkningar inte får göras i ett tidsbegränsat tillstånd under den tid det gäller har redan i samband med konventionens tillkomst från svensk sida uttalats att en reservation torde bli nödvändig för vårt lands del. Både i fråga om arbetstillstånd och näringsstillstånd gäller att tillstånd som meddelats för viss tid kan återkallas om särskilda skäl föreligger (16 § utlänningslagen, 11 § 1968 års lag). Fastän dessa möjligheter begagnas mera sällan i praktiken bör från svensk sida förbehåll göras mot *art. 11* i samband med ratifikationen.

Art. 12 innebär att inskränkningar i rätten att utöva förvärvsverksamhet i vissa fall inte får göras ens om det föreligger allvarliga skäl av ekonomisk eller social natur. I artikeln nämns tre situationer där sådana inskränkningar inte får göras (mom. 1 a–c). Stat som tillträder konventionen kan reservera sig mot en eller två av dessa bestämmelser. Föreskrifterna i *art. 12* mom. 1 a och b har inte någon täckning i svensk lag. Det rör sig i dessa fall om viss tids idkande av förvärvsverksamhet resp. viss tids vistelse i landet som förutsättning för befrielse från inskränkningarna i *art. 10*. Varken 1968 års lag eller utlänningskungörelsen innehåller för dessa fall några generella undantag från kraven på näringsstillstånd resp. arbetstillstånd. I mom. c nämns det fallet att utlänning har bosättningsstillstånd. Enligt 3 § i 1968 års lag gäller numera att utlänning som har bosättningsstillstånd är likställd med svensk medborgare i näringsrättsligt hänseende. Enligt 42 § utlänningskungörelsen är utlänning som innehar bosättningsstillstånd befriad från skyldighet att ha arbetstillstånd. Bestämmelsen i *art. 12* mom. 1 c om förmånsbehandling av utlänningar med bosättningsstillstånd kan alltså utan vidare godtas för Sveriges vidkommande. Jag förordar därför att det i samband med Sveriges ratifikation av konventionen avges förklaring att de i *art. 12* mom. 1 a och b nämnda villkoren inte godkänns av Sverige.

Enligt *art. 13* kan konventionsstat åt sina egna medborgare förbehålla offentliga tjänster eller utövande av verksamhet som rör statens säkerhet eller försvar. Denna bestämmelse är helt förenlig med regeln i 28 § regeringsformen om utlännings rätt att inneha statliga ämbeten och tjänster. I övrigt gäller i vårt land inte några inskränkningar av här aktuellt slag.

Enligt *art. 14* är konventionsstat berättigad att behålla de inskränkningar i fråga om rätten för utlänning att utöva olika slag av förvärvsverksamhet som gäller när konventionen träder i kraft för den staten. Nya restriktioner får införas bara om staten ser sig tvungen därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl. Medlemsländernas regeringar

har i den tidigare nämnda resolutionen rekommenderats att beakta denna bestämmelse redan från tidpunkten för konventionens undertecknande. Enligt art. 14 skall varje konventionsstat i samband med undertecknandet underrätta Europarådets generalsekreterare om gällande inskränkningar och grunderna för dessa.

De av mig tidigare nämnda förteckningar som har avlämnats till generalsekreteraren omfattar även inskränkningar som gäller för utlänningar i fråga om rätten att utöva förvärvsverksamhet här i riket. Efter det att den senaste förteckningen avgavs från svensk sida har 1864 års näringsfrihetsförordning upphävts. Genom 1968 års lag om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket har mera liberala regler på området införts. Förteckningen bör revideras med hänsyn till denna och andra reformer som har genomförts och en ny förteckning tillställas generalsekreteraren i samband med ratifikationen.

Föreskriften i art. 15, enligt vilken det inte av medborgare i annan konventionsstat får krävas andra yrkesmässiga eller tekniska kvalifikationer än som fordras av det egna landets medborgare synes överensstämma med svensk praxis och föranleder följaktligen inte något förbehåll från svensk sida. Beträffande bestämmelsen i art. 16 om att handelsresande som är medborgare i konventionsstat skall få utöva sitt yrke inom annan sådan stats område utan tillstånd under två månader per halvår är att märka att utländsk handelsresande enligt 42 § utlänningskungörelsen inte behöver arbetstillstånd i Sverige och att han enligt 32 § samma kungörelse kan uppehålla sig i riket under tre månader räknat från dagen för inresan. I den fria uppehållstiden skall emellertid enligt 34 § inräknas även vistelse i Sverige eller annat nordiskt land under närmast föregående sexmånadersperiod. Detta kan givetvis tänkas medföra att en handelsresande på grund av föregående vistelse inom det nordiska passområdet inte får utan tillstånd uppehålla sig i Sverige under hela den i konventionen avsedda tvåmånaderstiden. Skulle ett sådant fall inträffa, kan man dock räkna med att uppehållstillstånd utan vidare beviljas för återstoden av tvåmånaderstiden, under förutsättning givetvis att det inte föreligger sådana skäl till utvisning eller förvisning som anges i art. 3. Jag finner därför inte anledning föreligga att på denna punkt göra förbehåll från svensk sida. Föreskriften i art. 17 om utlänningsars principiella likställdhet med egna medborgare i fråga om löner och arbetsvillkor i övrigt gäller endast de fall då bestämmelser härom utfärdas av offentlig myndighet och synes även bortsett härifrån kunna godtas från svensk sida.

Enligt art. 18 får konventionsstat inte förbjuda övriga konventionsstaters medborgare att efter viss tids verksamhet i landet inträda i ekonomiska eller fackliga organisationer. Bestämmelsen hindrar dock inte

sådan organisation från att fritt fastställa villkoren för medlemskap i organisationen. Från svensk sida kan denna artikel utan svårighet godtas, eftersom svensk lagstiftning inte innehåller några diskriminerande bestämmelser i detta hänseende. Från svensk sida betonades emellertid under förarbetena till konventionen att ekonomiska och fackliga sammanslutningar hos oss har stor frihet att själva fastställa villkoren för medlemskap. Det angavs vidare att det i sådana villkor vanligen inte görs någon åtskillnad mellan svenska och utländska medborgare. Det kan tilläggas att fackförenings rätt att vägra medlemskap vid ett tillfälle har prövats av domstol (NJA 1948: 513) och att utgången i målet visar att det föreligger en vidsträckt rätt för den som formellt uppfyller de kvalifikationer som anges i stadgarna för fackföreningen att tilltvinga sig medlemskap i denna.

Föreskrifterna i *art. 19* om utlännings rätt att utöva uppdrag som skiljeman i skiljemannaförfarande, där utseendet av skiljemännen är överlämnat åt de enskilda parterna, är förenliga med svensk rätt på området.

Art. 20 behandlar rätten att erhålla undervisning i offentliga läroanstalter. Konventionsstats medborgare i skolåldern som lovligt vistas inom annan konventionsstat skall beredas såväl grundskole- och gymnasieundervisning som teknisk utbildning och yrkesundervisning på samma villkor som gäller för etableringslandets egna medborgare. Bestämmelsen är förenlig med svensk rätt.

Enligt *art. 21* förbjuds diskriminerande beskattning av medborgare i de fördragsslutande staterna. Bestämmelsen kan numera godtas av Sverige, eftersom den tidigare föreskriften i näringsfrihetsförordningen om skyldighet för utländsk näringsidkare att ställa säkerhet för tre års skatter har upphävts genom 1968 års näringslagstiftning. Förbudet i *art. 22* mot att kräva andra eller större civila tjänstbarheter av utlänningar än av landets egna medborgare överensstämmer med svensk lagstiftning.

Enligt *art. 23* skall medborgare i konventionsstat ha rätt till nationell behandling i övriga konventionsstater i händelse av expropriation eller nationalisering av deras egendom. Svensk rätt synes såtillvida uppfylla detta krav att ersättningsreglerna vid åtgärder av detta slag är desamma för svenska och utländska medborgare. Möjligen skall konventionsbestämmelsen anses innefatta även ett krav på att expropriation eller nationalisering inte får tillgripas mot utlänningar under andra förutsättningar än som gäller för svenska medborgare. Om denna mera vidsträckta tolkning av bestämmelsen är riktig, avviker svensk rätt på en punkt från vad konventionen kräver. Enligt lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m. kan nämligen Kungl. Maj:t, om synnerliga skäl föreligger att säkerställa svenskt inflytande över

gruvföretag, förordna att gruvan eller andel däri skall avstås mot lösen till kronan eller annan som Kungl. Maj:t bestämmer. Det synes därför motiverat att på denna punkt göra ett förbehåll i samband med Sveriges ratifikation

Efter ratificering av konventionen har Sverige att utse en representant i den permanenta kommitté vars sammansättning och uppgifter framgår av *art. 24*. Det kan nämnas att Sverige vid de sammanträden som hittills har hållits med kommittén varit företrätt av en observatör.

Av *art. 25* framgår att medborgare i konventionsstat utan hinder av konventionens bestämmelser får i annan konventionsstat tillerkännas större förmåner än som förutsätts i konventionen. Bestämmelsen är för vårt lands del av betydelse särskilt med hänsyn till det nordiska samarbetet.

I detta sammanhang vill jag rikta uppmärksamheten på frågan vilken verkan konventionen kan få vid tillämpning av mest-gynnad-nationsklausuler i överenskommelser mellan konventionsstat och tredje land. Från svensk sida har under förarbetena till konventionen hävdats, att innebörden av en sådan klausul måste bli en tolkningsfråga, som de av mest-gynnad-nationsklausulen bundna staterna ensamma får avgöra, eventuellt genom att hänskjuta frågan till någon internationell instans. Med all sannolikhet kommer dock frågan att sakna större praktisk betydelse åtminstone för Sveriges del, eftersom den svenska lagstiftningen på förevarande område i stor utsträckning är av generell räckvidd och således gäller för alla utländska medborgare, vare sig de är hemmahörande i stat som tillträtt bosättningskonventionen eller i annan stat.

Bestämmelserna i *art. 26* om rätt att göra förbehåll mot bestämmelse i konventionen som strider mot nationell lag i *art. 27*, enligt vilken en stat som har gjort förbehåll mot viss bestämmelse inte har rätt att för sina egna medborgare kräva förmåner enligt denna bestämmelse, samt i *art. 28* om rätt att avvika från konventionen i händelse av krig eller annat allmänt nödläge, som hotar nationens existens, kan godtas av Sverige.

I *art. 29* sägs beträffande konventionens geografiska tillämpningsområde att den i första hand omfattar konventionsstaternas moderterritorier men genom särskild förklaring kan utsträckas till andra områden för vilkas internationella förbindelser konventionsstat svarar. Det i konventionens förmånsbestämmelser använda uttrycket »medborgare i konventionsstat» definieras i *art. 30* såsom fysisk person som har medborgarskap i sådan stat. Ingen konventionsstat skall dock vara förpliktad att ge de förmåner som avses i konventionen åt sådan medborgare i annan konventionsstat som har sitt vanliga hemvist inom område tillhörigt denna stat vilket inte utgör del av statens moderterritorium och för vilket konventionen inte gäller. Uttrycket »vanligt hemvist» (»ordinary residence») skall enligt protokollet (avd. VIII) ges den inne-

börd det ha i den stat, där vederbörande person har medborgarskap. Innebörden av art. 30 är bl. a. att medborgare i konventionsstat kan åberopa konventionens bestämmelser utan hinder av att han har hemvist i utomeuropeisk stat. I fråga om konventionsstat med utomeuropeiska besittningar blir effekten av art. 30 att, om den staten inte gör konventionen tillämplig på besittningarna, konventionsreglerna inte gäller för statens där bosatta medborgare men väl för andra konventionsstaters medborgare som är bosatta inom samma område.

Bestämmelserna i *art. 31* om slitande av tvister och slutbestämmelserna i *art. 32-34* kan utan förbehåll godtas av Sverige.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna den europeiska bosättningskonventionen med det till konventionen hörande protokollet med de förbehåll mot art. 3, 11, 12 mom. 1 a och b samt 23 av konventionen som jag har angett i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

European Convention on Establishment

The Governments signatory hereto, being Members of the Council of Europe,

Considering that the aim of the Council of Europe is to safeguard and to realise the ideals and principles which are the common heritage of its Members and to facilitate their economic and social progress;

Recognising the special character of the links between the member countries of the Council of Europe as affirmed in conventions and agreements already concluded within the framework of the Council such as the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed on 4th November, 1950, the Protocol to this Convention signed on 20th March, 1952, the European Convention on Social and Medical Assistance and the two European Interim Agreements on Social Security signed on 11th December, 1953;

Being convinced that, by the conclusion of a regional convention, the establishment of common rules for the treatment accorded to nationals of each Member State in the territory of the others may further the achievement of greater unity;

Affirming that the rights and privileges which they grant to each other's nationals are conceded solely by virtue of the close association uniting the member Countries of the Council of Europe by means of its Statute;

Noting that the general plan of the Convention, fits into the framework of the organisation of the Council of Europe,

Have agreed as follows:

Chapter I

Entry, residence and expulsion

Article 1

Each Contracting Party shall facilitate the entry into its territory by nationals of the other Parties for the purpose of temporary visits and shall permit them to travel

Convention européenne d'Établissement

Les gouvernements signataires, Membres du Conseil de l'Europe,

Considérant que le Conseil de l'Europe a pour objet de sauvegarder et de promouvoir les idéaux et les principes qui sont le patrimoine commun de ses Membres et de favoriser leur progrès économique et social;

Reconnaissant le caractère tout particulier des liens qui existent entre les pays membres du Conseil de l'Europe et qui trouvent leur affirmation dans les conventions et accords déjà conclus dans le cadre du Conseil, notamment dans la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales signée le 4 novembre 1950, et dans le Protocole additionnel à cette Convention, signé le 20 mars 1952, ainsi que dans la Convention européenne d'Assistance sociale et médicale et dans les deux Accords intérimaires européens sur la Sécurité sociale, signés le 11 décembre 1953;

Convaincus que, par la conclusion d'une convention régionale, l'établissement de règles communes concernant le traitement accordé aux ressortissants de chacun d'eux sur le territoire des autres, est de nature à faire progresser cette oeuvre d'unification;

Affirmant que les droits et prérogatives qu'ils accordent mutuellement à leurs ressortissants sont concédés uniquement en raison de l'étroite association qui unit, de par le Statut, les pays membres du Conseil de l'Europe;

Constatant que l'économie de la Convention s'insère étroitement dans le cadre de l'organisation du Conseil de l'Europe,

Sont convenus de ce qui suit:

Chapitre I

Entrée, séjour et expulsion

Article 1er

Chacune des Parties Contractantes facilitera l'entrée sur son territoire, en vue d'un séjour temporaire, des ressortissants des autres Parties et leur permettra d'y circuler

Bilaga
(Översättning)

Europeisk bosättningskonvention

Undertecknade regeringar, vilka är medlemmar av Europarådet,

som beaktar att Europarådet har till uppgift att skydda och befordra de ideal och grundsatser, som utgör medlemmarnas gemensamma arv, samt att främja deras ekonomiska och sociala framåtskridande,

som erkänner den särskilda karaktären av de band som förenar Europarådets medlemsstater och som bekräftats i de överenskommelser och avtal som redan ingåtts inom rådets ram, särskilt i konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad den 4 november 1950, och i tilläggsprotokollet till denna konvention, undertecknat den 20 mars 1952, ävensom i den europeiska konventionen om social och medicinsk hjälp och i de två europeiska provisoriska överenskommelserna om social trygghet, undertecknade den 11 december 1953,

som är övertygade om att antagande av gemensamma regler för behandling av varje medlemsstats medborgare på de övrigas områden genom avslutande av en regional överenskommelse är av beskaffenhet att främja detta arbete på att uppnå en fastare enhet,

som försäkrar att de rättigheter och förmåner som de beviljar varandras medborgare medges uteslutande på grund av den nära förbindelse som enligt Europarådets stadgar föreligger mellan Europarådets medlemsstater,

som konstaterar att konventionen genom sitt innehåll faller inom ramen för Europarådets organisation,

har överenskommit som följer:

Kapitel I*Inresa, uppehåll och utvisning***Artikel 1**

Varje fördragsslutande part skall för de övriga parternas medborgare underlätta inresa till sitt område för tillfälligt uppehåll och där medgiva dem rörelsefrihet, om inte

freely within its territory except when this would be contrary to *ordre public*, national security, public health or morality.

Article 2

Subject to the conditions set out in Article 1 of this Convention, each Contracting Party shall, to the extent permitted by its economic and social conditions, facilitate the prolonged or permanent residence in its territory of nationals of the other Parties.

Article 3

1. Nationals of any Contracting Party lawfully residing in the territory of another Party may be expelled only if they endanger national security or offend against *ordre public* or morality.

2. Except where imperative considerations of national security otherwise require, a national of any Contracting Party who has been so lawfully residing for more than two years in the territory of any other Party shall not be expelled without first being allowed to submit reasons against his expulsion and to appeal to, and be represented for the purpose before, a competent authority or a person or persons specially designated by the competent authority.

3. Nationals of any Contracting Party who have been lawfully residing for more than ten years in the territory of any other Party may only be expelled for reasons of national security or if the other reasons mentioned in paragraph 1 of this Article are of a particularly serious nature.

Chapter II

Exercise of private rights

Article 4

Nationals of any Contracting Party shall enjoy in the territory of any other Party

librement, sauf dans les cas où des raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes moeurs s'y opposeraient.

Article 2

Sous les conditions prévues à l'article 1er de la présente Convention, chacune des Parties Contractantes, dans la mesure permise par son état économique et social, facilitera aux ressortissants des autres Parties leur résidence prolongée ou permanente sur son territoire.

Article 3

1. Les ressortissants des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire des autres Parties ne peuvent être expulsés que s'ils menacent la sécurité de l'Etat ou ont contrevenu à l'ordre public ou aux bonnes moeurs.

2. Ceux d'entre eux qui résident régulièrement depuis plus de deux ans sur le territoire de l'une des Parties Contractantes ne peuvent faire l'objet d'une mesure d'expulsion qu'après avoir été admis, à moins de motifs impérieux touchant à la sécurité de l'Etat, à faire valoir les raisons qu'ils peuvent invoquer contre leur expulsion, à présenter un recours à cet effet et à se faire représenter devant une autorité compétente ou devant une ou plusieurs personnes spécialement désignées par l'autorité compétente.

3. Les ressortissants des Parties Contractantes, résidant régulièrement depuis plus de dix ans sur le territoire de l'une d'elles, ne peuvent être expulsés que pour des raisons touchant à la sécurité de l'Etat ou si les autres raisons mentionnées au paragraphe 1 du présent article revêtent un caractère particulier de gravité.

Chapitre II

Exercice des droits civils

Article 4

Les ressortissants des Parties Contractantes bénéficient sur le territoire des autres

hinder häremot föreligger med hänsyn till den allmänna ordningen, säkerheten, folkhälsan eller sedligheten.

Artikel 2

Under de förutsättningar som anges i artikel 1 av denna konvention skall varje fördragsslutande part, i den mån dess ekonomiska och sociala förhållanden medger det, underlätta varaktigt uppehåll eller bosättning på sitt område för de övriga parternas medborgare.

Artikel 3

1. Fördragsslutande parters medborgare, som lovligen uppehåller sig på annan parts område, får utvisas endast om de utgör ett hot mot statens säkerhet eller har brutit mot den allmänna ordningen eller sedligheten.

2. Om ej tungt vägande skäl som rör statens säkerhet kräver det, får fördragsslutande parts medborgare, som lovligen uppehållit sig mer än två år på annan parts område, ej utvisas utan att först ha fått tillfälle att framföra invändningar häremot samt att överklaga utvisningsbeslutet och att bli företrädd inför behörig myndighet eller inför en eller flera av sådan myndighet särskilt utsedda personer.

3. Fördragsslutande parts medborgare som lovligen uppehållit sig mer än tio år på annan parts område får utvisas endast med hänsyn till statens säkerhet eller av andra skäl som sägs i 1. om dessa är av synnerligen allvarlig art.

Kapitel II

Utövande av civila rättigheter

Artikel 4

De fördragsslutande parternas medborgare skall på de övrigas områden likställas

treatment equal to that enjoyed by nationals of the latter Party in respect of the possession and exercise of private rights, whether personal rights or rights relating to property.

Article 5

Notwithstanding Article 4 of this Convention, any Contracting Party may, for reasons of national security or defence, reserve the acquisition, possession or use of any categories of property for its own nationals or subject nationals of other Parties to special conditions applicable to aliens in respect of such property.

Article 6

1. Apart from cases relating to national security or defence,

(a) Any Contracting Party which has reserved for its nationals or, in the case of aliens including those who are nationals of other Parties, made subject to regulations the acquisition, possession or use of certain categories of property, or has made the acquisition, possession or use of such property conditional upon reciprocity, shall, at the time of the signature of this Convention, transmit a list of these restrictions to the Secretary-General of the Council of Europe indicating which provisions of its municipal law are the basis of such restrictions. The Secretary-General shall forward these lists to the other Signatories;

(b) After this Convention has entered into force in respect of any Contracting Party, that Contracting Party shall not introduce any further restrictions as to the acquisition, possession or use of any categories of property by nationals of the other Parties, unless it finds itself compelled to do so for imperative reasons of an economic or social character or in order to prevent monopolisation of the vital resources of the country. It shall in this event keep the Secretary-General fully informed of the measures taken, the relevant provisions of municipal law and the reasons for such measures. The Secretary-General shall com-

Parties d'un traitement égal à celui des nationaux en ce qui concerne la jouissance et l'exercice des droits civils, soit de nature personnelle, soit de nature patrimoniale.

Article 5

Par dérogation aux dispositions de l'article 4 de la présente Convention, chaque Partie Contractante, pour des raisons relevant de la sécurité ou de la défense nationales, peut, en ce qui concerne toutes catégories de biens, en réserver à ses nationaux l'acquisition, la possession ou la jouissance, ou soumettre les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales applicables aux étrangers.

Article 6

1. Indépendamment des cas relevant de la sécurité ou de la défense nationales,

(a) toute Partie Contractante qui aurait réservé à ses nationaux ou réglementé, en ce qui concerne les étrangers, y compris même les ressortissants des autres Parties, l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens, ou aurait subordonné l'acquisition, la possession ou la jouissance de ces biens à la réciprocité, notifiera au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature de la présente Convention, une liste de ces restrictions, en indiquant les dispositions de droit interne qui les ont instituées; le Secrétaire Général communiquera ces listes aux autres signataires;

(b) les Parties Contractantes ne pourront, après l'entrée en vigueur de la présente Convention à leur égard, introduire de nouvelles restrictions à l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens par les ressortissants des autres Parties que si elles se voient dans la nécessité de le faire pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social, ou pour empêcher l'accaparement des ressources vitales du pays; elles devront, dans ce cas, tenir le Secrétaire Général pleinement informé des mesures prises, des dispositions de droit interne y relatives et des motifs qui les ont dictées; le Secrétaire Général en donnera

med dessas egna medborgare i fråga om åtnjutandet och utövandet av civila rättigheter, vare sig de är av personlig natur eller avser egendom.

Artikel 5

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 4 i denna konvention har varje fördragsslutande part rätt att med hänsyn till statens säkerhet eller försvar förbehålla egna medborgare förvärv, innehav eller nyttjande av allt slags egendom eller för övriga parter medborgare uppställa särskilda villkor som gäller för utlänningar.

Artikel 6

1. Förutom i fall som rör statens säkerhet eller försvar

(a) skall varje fördragsslutande part som förbehållit sina medborgare eller, i fråga om utlänningar inbegripet övriga fördragsslutande parter medborgare, meddelat föreskrifter om förvärv, innehav eller nyttjande av visst slags egendom eller gjort förvärv, innehav eller nyttjande av sådan egendom beroende av ömsesidighet, vid undertecknandet av denna konvention till Europarådets generalsekreterare överlämna en förteckning över dessa inskränkningar och därvid ange de bestämmelser i nationell rätt som inskränkningarna grundar sig på. Generalsekreteraren skall delge övriga signatärstater dessa förteckningar,

(b) får fördragsslutande part, sedan konventionen för dess del trätt i kraft, icke införa nya inskränkningar i fråga om övriga parter medborgares förvärv, innehav eller nyttjande av visst slags egendom om den ej ser sig tvingad därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl eller för att hindra en monopolisering av naturtillgångar av vital betydelse för landet. I sådant fall skall generalsekreteraren hållas fullt underlättad om de åtgärder som vidtagits, om de bestämmelser i nationell lag som rör dessa åtgärder samt om de motiv som föranlett åtgärderna. Generalsekreteraren skall delge de övriga parterna dessa uppgifter.

municate this information to the other Parties.

2. Each Contracting Party shall endeavour to reduce its list of restrictions for the benefit of nationals of the other Parties. It shall notify the Secretary-General of any such changes and he shall communicate them to the other Parties.

Each Party shall also endeavour to grant to nationals of other Parties such exemptions from the general regulations concerning aliens as are provided for in its own legislation.

Chapter III

Judicial and administrative guarantees

Article 7

Nationals of any Contracting Party shall enjoy in the territory of any other Party, under the same conditions as nationals of the latter Party, full legal and judicial protection of their persons and property and of their rights and interests. In particular, they shall have, in the same manner as the nationals of the latter Party, the right of access to the competent judicial and administrative authorities and the right to obtain the assistance of any person of their choice who is qualified by the laws of the country.

Article 8

1. Nationals of any Contracting Party shall be entitled in the territory of any other Party to obtain free legal assistance under the same conditions as nationals of the latter Party.

2. Indigent nationals of a Contracting Party shall be entitled to have copies of *actes de l'état civil* issued to them free of charge in the territory of another Contracting Party in so far as these are so issued to indigent nationals of the latter Contracting Party.

Article 9

1. No security or deposit of any kind may be required, by reason of their status

communication aux autres Parties.

2. Chaque Partie Contractante s'efforcera de réduire, en faveur des ressortissants des autres Parties, sa liste de restrictions. Elle notifiera ces modifications au Secrétaire Général qui en donnera communication aux autres Parties.

Chaque Partie s'efforcera également de faire bénéficier les ressortissants des autres Parties des dérogations à la réglementation générale relative aux étrangers, autorisées par sa législation.

Chapitre III

Garanties judiciaires et administratives

Article 7

Les ressortissants des Parties Contractantes jouissent, sur le territoire des autres Parties, aux mêmes conditions que les nationaux, de la pleine protection légale et judiciaire de leur personne et de leurs biens, de leurs droits et intérêts. A ces fins, ils ont notamment le droit, au même titre que les nationaux, de recourir aux autorités judiciaires et administratives compétentes et de se faire assister par toute personne de leur choix agréée par les lois du pays.

Article 8

1. Les ressortissants des Parties Contractantes seront admis sur le territoire des autres Parties au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite aux mêmes conditions que les nationaux.

2. Les indigents ressortissants d'une des Parties Contractantes pourront se faire délivrer gratuitement, sur le territoire d'une autre Partie, des extraits des actes de l'état civil dans les mêmes conditions que les nationaux indigents.

Article 9

1. Aucune caution ni dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut

2. Varje fördragsslutande part skall till förmån för övriga parter medborgare sträva efter att nedbringa de inskränkningar som upptagits på dess förteckning. Parten skall underrätta generalsekreteraren om sådana ändringar och generalsekreteraren skall underrätta övriga parter härom.

Varje part skall likaledes sträva efter att låta övriga parter medborgare njuta fördel av de undantag från de allmänna bestämmelserna om utlännningar vilka medges av dess lagstiftning.

Kapitel III

Rättsliga och administrativa garantier

Artikel 7

De fördragsslutande parternas medborgare skall på annan parts område i samma utsträckning som denna parts egna medborgare åtnjuta fullt rättsligt skydd till person, egendom, rättigheter och intressen. Särskilt skall de på samma sätt som landets egna medborgare ha rätt att anlita behöriga domande och administrativa myndigheter samt att efter fritt val låta sig biträdas av person, som är behörig enligt landets lagar.

Artikel 8

1. De fördragsslutande parternas medborgare skall på annan parts område ha rätt att erhålla fri rättshjälp i samma utsträckning som partens egna medborgare.

2. Fördragsslutande parts medellösa medborgare skall på annan parts område ha rätt att kostnadsfritt erhålla utdrag ur folkbokföringsregistret på samma villkor som den senare partens egna medellösa medborgare.

Artikel 9

1. Av fördragsslutande parts medborgare som har domicil eller vanlig vistelseort på

as aliens or of lack of domicile or residence in the country, from nationals of any Contracting Party, having their domicile or normal residence in the territory of a Party, who may be plaintiffs or third parties before the Courts of any other Party.

2. The same rule shall apply to the payment which may be required of plaintiffs or third parties to guarantee legal costs.

3. Orders to pay the costs and expenses of a trial imposed upon a plaintiff or third party who is exempted from such security, deposit or payment in pursuance either of the preceding paragraphs of this Article or of the law of the country in which the proceedings are taken, shall without charge, upon a request made through the diplomatic channel, be rendered enforceable by the competent authority in the territory of any other Contracting Party.

Chapter IV

Gainful occupations

Article 10

Each Contracting Party shall authorise nationals of the other Parties to engage in its territory in any gainful occupation on an equal footing with its own nationals, unless the said Contracting Party has cogent economic or social reasons for withholding the authorisation. This provision shall apply, but not be limited, to industrial, commercial, financial and agricultural occupations, skilled crafts and the professions, whether the person concerned is self-employed or is in the service of an employer.

Article 11

Nationals of any Contracting Party who have been allowed by another Party to engage in a gainful occupation for a certain period may not, during that period, be subjected to restrictions not provided for at the time the authorisation was granted

être exigé, à raison, soit de leur qualité d'étrangers, soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays des ressortissants d'une des Parties Contractantes ayant leur domicile ou leur résidence habituelle sur le territoire de l'une de ces Parties, qui seront demandeurs ou intervenants devant les tribunaux d'une autre de ces Parties.

2. La même règle s'applique au versement qui serait exigé des demandeurs ou intervenants pour garantir les frais judiciaires.

3. Les condamnations aux frais et dépens du procès prononcées contre le demandeur ou l'intervenant dispensé de la caution, du dépôt ou du versement en vertu soit des paragraphes précédents du présent article, soit de la loi du pays où l'action est intentée seront, sur demande faite par la voie diplomatique, rendues gratuitement exécutoires par l'autorité compétente sur le territoire de chacune des autres Parties Contractantes.

Chapitre IV

Exercice des activités lucratives

Article 10

Chacune des Parties Contractantes autorisera sur son territoire les ressortissants des autres Parties à exercer, sur un pied d'égalité avec les nationaux, toute activité de caractère lucratif, à moins que des raisons sérieuses de caractère économique ou social ne s'opposent à l'octroi de l'autorisation. Cette disposition s'applique, sans y être limitée, aux activités industrielles, commerciales, financières, agricoles, artisanales et aux professions libérales, que la personne intéressée travaille pour son propre compte ou qu'elle soit au service d'un employeur.

Article 11

Les ressortissants des Parties Contractantes qui auront été admis pour une certaine durée à l'exercice d'une activité de caractère lucratif ne pourront se voir, pendant cette durée, imposer des restrictions non prévues lors de l'autorisation qui leur aura

fördragsslutande parts område får ej, på grund av att han är utlänning eller av det skälet att han inte har domicil eller vistelseort i landet, krävas borgen eller säkerhet av något slag i samband med att han uppträder som kärande eller mellankommande part vid domstol hos annan fördragsslutande part.

2. Samma regel gäller i fråga om sådan betalning som kan krävas av kärande eller mellankommande part i syfte att säkerställa rättegångskostnader.

3. Beslut, enligt vilka rättegångskostnad skall utges av kärande eller mellankommande part som är befriad från att ställa borgen eller säkerhet eller fullgöra betalning enligt 1. eller 2. i denna artikel eller enligt lagen i det land i vilket rättegången äger rum, skall efter framställning på diplomatisk väg kunna kostnadsfritt verkställas på varje annan fördragsslutande parts område.

Kapitel IV

Förvärvsverksamhet

Artikel 10

Varje fördragsslutande part skall medge övriga parter medborgare att på dess område utöva varje slag av förvärvsverksamhet på samma villkor som egna medborgare, om inte allvarliga skäl av ekonomisk eller social natur reser hinder däremot. Bestämmelsen skall vara tillämplig på men ej begränsad till industriell, kommersiell och finansiell verksamhet, verksamhet inom jordbruk och hantverk, samt inom de fria yrkena, vare sig vederbörande arbetar för egen räkning eller är anställd.

Artikel 11

Fördragsslutande parts medborgare som erhållit tillstånd av annan part att under viss tid utöva förvärvsverksamhet får ej under denna tid underkastas inskränkningar som ej gällde vid tiden för tillståndets beviljande, såvida icke dessa inskränkningar

to them unless such restrictions are equally applicable to nationals of the latter Party in similar circumstances.

Article 12

1. Nationals of any Contracting Party lawfully residing in the territory of any other Party shall be authorised, without being made subject to the restrictions referred to in Article 10 of this Convention, to engage in any gainful occupation on an equal footing with nationals of the latter Party, provided they comply with one of the following conditions:

(a) they have been lawfully engaged in a gainful occupation in that territory for an uninterrupted period of five years;

(b) they have lawfully resided in that territory for an uninterrupted period of ten years;

(c) they have been admitted to permanent residence.

Any Contracting Party may, at the time of signature or of deposit of its instrument of ratification of this Convention, declare that it does not accept one or two of the conditions mentioned above.

2. Such Party may also, in accordance with the same procedure, increase the period laid down in paragraph 1 (a) of this Article to a maximum of ten years, provided that after the first period of five years renewal of an authorisation may in no case be refused in respect of the occupation pursued up to that time nor may such renewal be conditional upon any change in that occupation. It may also declare that it will not in all cases automatically grant the right to change from a wage-earning occupation to an independent occupation.

Article 13

Any Contracting Party may reserve for its own nationals the exercise of public functions or of occupations connected with national security or defence, or make the exercise of these occupations by aliens subject to special conditions.

été accordée à moins qu'elles ne soient également applicables aux nationaux se trouvant dans des conditions analogues.

Article 12

1. Les ressortissants des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie seront autorisés, sans qu'on puisse leur opposer les restrictions prévues à l'article 10 de la présente Convention, à exercer toute activité de caractère lucratif au même titre que les nationaux lorsqu'ils répondent à l'une des conditions suivantes:

(a) avoir exercé régulièrement pendant une période ininterrompue de cinq ans une activité lucrative sur ce territoire;

(b) avoir résidé régulièrement sur ce territoire pendant une période ininterrompue de dix ans;

(c) avoir été admis à la résidence permanente.

Toute Partie Contractante peut, au moment de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification de la présente Convention, déclarer ne pas accepter une ou deux des conditions susdites.

2. Elle peut également, suivant la même procédure, porter à un maximum de dix ans le délai prévu *sub* (a) sans que cette décision puisse entraîner, après une première période de cinq ans, l'interruption ou la modification de l'activité jusqu'alors exercée. Elle peut également déclarer qu'elle n'accordera pas dans tous les cas le passage de plein droit d'une activité salariée à une activité indépendante.

Article 13

Toute Partie Contractante peut réserver à ses nationaux les fonctions publiques et les activités concernant la sécurité ou la défense nationales ou en subordonner l'exercice par des ressortissants étrangers à des conditions spéciales.

tillämpas även på partens egna medborgare under liknande omständigheter.

Artikel 12

1. Fördragsslutande parts medborgare som lovligen vistas på annan parts område skall, utan att inskränkningarna enligt artikel 10 i denna konvention får tillämpas på dem, tillåtas att utöva varje slags förvärvsverksamhet på samma villkor som partens egna medborgare, om de uppfyller något av följande villkor:

(a) de har lovligen oavbrutet under fem år idkat förvärvsverksamhet på nämnda område,

(b) de har lovligen vistats inom området oavbrutet under en tid av tio år,

(c) de har erhållit bosättningstillstånd.

Fördragsslutande part får vid undertecknandet eller vid deponeringen av dess ratifikationsinstrument avseende denna konvention förklara sig icke godta ett eller två av ovannämnda villkor.

2. Parten kan även med tillämpning av samma förfarande förlänga den under 1. (a) angivna tiden till högst tio år förutsatt att detta icke medför, att efter den första femårsperioden förlängning av tillstånd till redan bedriven verksamhet vägras eller att sådan förlängning göres beroende av ändring i verksamheten. Den kan också förklara, att den icke i alla fall utan vidare medger övergång från avlönad verksamhet till självständig verksamhet.

Artikel 13

Varje fördragsslutande part får förbehålla sina egna medborgare offentliga tjänster och verksamhet, som har samband med den nationella säkerheten eller försvaret, eller föreskriva särskilda villkor för att utlänning skall få utöva sådan tjänst eller verksamhet.

Article 14

1. Apart from the functions or occupations mentioned in Article 13 of this Convention,

(a) any Contracting Party which has reserved certain occupations for its own nationals or made the exercise of them by aliens, including nationals of the other Parties, subject to regulations or reciprocity, shall at the time of signature of this Convention transmit a list of these restrictions to the Secretary-General of the Council of Europe, indicating which provisions of its municipal law are the basis of such restrictions. The Secretary-General shall forward these lists to the other Signatories;

(b) after this Convention has entered into force in respect of any Contracting Party, that Party shall not introduce any further restrictions as to the exercise of gainful occupations by the nationals of other Parties unless it finds itself compelled to do so for imperative reasons of an economic or social character. It shall in this event keep the Secretary-General fully informed of the measures taken, the relevant provisions of municipal law and the reasons for such measures. The Secretary-General shall communicate this information to the other Parties.

2. Each Contracting Party shall endeavour for the benefit of nationals of the other Parties:

- to reduce the list of occupations which are reserved for its own nationals or the exercise of which by aliens is subject to regulations or reciprocity; it shall notify the Secretary-General of any such changes, and he shall communicate them to the other Parties;

- in so far as its laws permit, to allow individual exemptions from the provisions in force.

Article 15

The exercise by nationals of one Contracting Party in the territory of another Party of an occupation in respect of which na-

Article 14

1. Indépendamment des matières visées à l'article 13 de la présente Convention,

(a) toute Partie Contractante qui aurait réservé à ses nationaux certaines activités, ou en aurait réglementé l'exercice par les étrangers, y compris même les ressortissants des autres Parties, ou en aurait subordonné l'exercice à la réciprocité, notifiera au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature de la présente Convention, une liste de ces restrictions, en indiquant les dispositions de droit interne qui les ont instituées; le Secrétaire Général communiquera ces listes aux autres signataires;

(b) les Parties Contractantes ne pourront, après l'entrée en vigueur de la présente Convention à leur égard, introduire de nouvelles restrictions à l'exercice des activités de caractère lucratif par les ressortissants des autres Parties, que si elles se voient dans la nécessité de le faire pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social; elles devront, dans ce cas, tenir le Secrétaire Général pleinement informé des mesures prises, des dispositions de droit interne y relatives et des motifs qui les ont dictées; le Secrétaire Général en donnera communication aux autres Parties.

2. Chaque Partie Contractante s'efforcera, en faveur des ressortissants des autres Parties:

- de réduire la liste des activités réservées à ses nationaux ou dont l'exercice par des ressortissants étrangers est réglementé ou subordonné à la réciprocité; elle notifiera ces modifications au Secrétaire Général qui en donnera communication aux autres Parties;

- de consentir, dans la mesure prévue par sa législation, des dérogations individuelles aux dispositions en vigueur.

Article 15

L'exercice par les ressortissants d'une Partie Contractante sur le territoire d'une autre Partie d'une activité pour laquelle les

Artikel 14

1. Utom i fråga om tjänst eller verksamhet som avses i artikel 13 i denna konvention

(a) skall varje fördragsslutande part, som förbehållit sina medborgare viss verksamhet eller som gjort utlänningar, däri inbegripet medborgare tillhörande övriga fördragsslutande parter, utövande av sådan verksamhet beroende av särskilda föreskrifter eller av villkor om ömsesidighet, vid undertecknandet av denna konvention till Europarådets generalsekreterare överlämna en förteckning över dessa inskränkningar och därvid ange på vilka författningsbestämmelser de grundar sig. Generalsekreteraren skall delge övriga signatärstater dessa förteckningar,

(b) får fördragsslutande part icke, sedan konventionen för dess del trätt i kraft, införa nya inskränkningar i fråga om förvärvsverksamhet som utövas av övriga parter medborgare, om den ej ser sig tvingad därtill av tungt vägande ekonomiska eller sociala skäl. I sådant fall skall generalsekreteraren hållas fullt underrättad om de åtgärder som vidtagits, om de berörda författningsbestämmelserna och om de skäl som föranlett åtgärderna. Generalsekreteraren skall delge de övriga parterna dessa uppgifter.

2. Varje fördragsslutande part skall sträva efter att till förmån för övriga parter medborgare

— nedbringa de i förteckningen uppräknade verksamheter som förbehålles de egna medborgarna eller för vars utövande av utlänningar gäller särskilda föreskrifter eller villkor om ömsesidighet. Parten skall lämna generalsekreteraren uppgifter om alla sådana ändringar och denne skall underrätta övriga parter härom.

— så långt dess lagstiftning medger det, bevilja undantag i enskilda fall från gällande bestämmelser.

Artikel 15

Rätten för medborgare i fördragsslutande part att på annan parts område utöva verksamhet, för vars utövande sistnämnda parts

nationals of the latter Party are required to possess professional or technical qualifications or to furnish guarantees shall be made subject to the production of the same guarantees or to the possession of the same qualifications or of others recognised as their equivalent by the competent national authority.

Provided that nationals of the Contracting Parties engaged in the lawful pursuit of their profession in the territory of any Party may be called into the territory of any other Party by one of their colleagues for the purpose of lending assistance in a particular case.

Article 16

Commercial travellers who are nationals of a Contracting Party and are employed by an undertaking whose principal place of business is situated in the territory of a Contracting Party shall not need any authorisation in order to exercise their occupation in the territory of any other Party, provided that they do not reside therein for more than two months during any half-year.

Article 17

1. Nationals of any Contracting Party shall, in the territory of another Party, enjoy treatment no less favourable than nationals of the latter Party in respect of any statutory regulation by a public authority concerning wages and working conditions in general.

2. The provisions of this Chapter shall not be understood as requiring a Contracting Party to accord in its territory more favourable treatment as regards the exercise of a gainful occupation to the nationals of any other Party than that accorded to its own nationals.

Chapter V

Individual rights

Article 18

No Contracting Party may forbid nationals of another Party who have been

ressortissants de cette Partie doivent posséder des titres professionnels ou techniques, ou fournir des garanties, sera subordonné à la production des mêmes garanties, à la possession des mêmes titres ou d'autres reconnus comme équivalents par l'autorité nationale compétente.

Toutefois, les ressortissants des Parties Contractantes qui exercent régulièrement leur profession sur le territoire de l'une d'elles, pourront être appelés sur le territoire de toute Partie par un de leurs confrères, afin de lui prêter assistance dans un cas particulier.

Article 16

Les voyageurs de commerce, ressortissants de l'une des Parties Contractantes, qui sont au service d'une entreprise ayant son centre principal d'activité sur le territoire de l'une des Parties, n'ont besoin d'aucune autorisation pour exercer leur activité sur le territoire d'une autre Partie, à condition de ne pas y séjourner plus de deux mois par semestre.

Article 17

1. Les ressortissants des Parties Contractantes bénéficieront, sur le territoire des autres Parties Contractantes, d'un traitement non moins favorable que les nationaux, en ce qui concerne toute réglementation par l'autorité publique des rémunérations ainsi que des conditions de travail en général.

2. Les dispositions du présent chapitre ne peuvent être interprétées comme obligeant les Parties Contractantes à accorder sur leur territoire, aux ressortissants des autres Parties, un traitement plus favorable, en ce qui concerne l'exercice d'activités lucratives, que celui qu'elles accordent à leurs nationaux.

Chapitre V

Droits particuliers

Article 18

Aucune Partie Contractante ne peut interdire aux ressortissants des autres Parties,

egna medborgare måste inneha yrkesmässiga eller tekniska kvalifikationer eller ställa säkerheter, skall vara beroende av ställande av samma säkerheter eller av innehav av samma kvalifikationer eller av andra kvalifikationer som behörig nationell myndighet anser vara därmed likvärdiga.

Utan hinder härav får medborgare i fördragsslutande part, som lovligen utövar sitt yrke på parts område, av kollega inom yrket kallas att på annan parts område biträda denne i särskilt fall.

Artikel 16

Handelsresande, som är medborgare i fördragsslutande part, och som är anställd hos företag som har sin huvudsakliga verksamhet på fördragsslutande parts område, behöver ej ha tillstånd för att utöva sitt yrke på annan parts område, under förutsättning att han ej uppehåller sig där mer än två månader varje halvår.

Artikel 17

1. Medborgare i fördragsslutande part skall på annan parts område erhålla en behandling som ej är mindre gynnsam än den som ges sistnämnda parts egna medborgare såvitt angår av offentlig myndighet utfärdade bestämmelser om lön och allmänna arbetsvillkor.

2. Bestämmelserna i detta kapitel får ej tolkas som om de skulle förplikta fördragsslutande part att på sitt område medge övriga parter medborgare en förmånligare behandling i fråga om utövande av förvärvsverksamhet än den som den medger sina egna medborgare.

Kapitel V

Särskilda rättigheter

Artikel 18

Fördragsslutande part får ej förbjuda annan parts medborgare, som sedan minst fem

lawfully engaged for at least five years in an appropriate occupation in the territory of the former Party from taking part on an equal footing with its own nationals as electors in elections held by bodies or organisations of an economic or professional nature such as Chambers of Commerce or of Agricultural or Trade Associations, subject to the decisions which such bodies or organisations may take in this respect within the limits of their competence.

Article 19

Nationals of any Contracting Party in the territory of any other Party shall be permitted, without any restrictions other than those applicable to nationals of the latter Party, to act as arbitrators in arbitral proceedings in which the choice of arbitrators is left entirely to the parties concerned.

Article 20

In so far as access to education is under State control, nationals of school age of any Contracting Party lawfully residing in the territory of any other Party shall be admitted, on an equal footing with the nationals of the latter Party, to institutions for primary and secondary education and technical and vocational training. The application of this provision to the grant of scholarships shall be left to the discretion of individual Parties. School attendance shall be compulsory for nationals of school age residing in the territory of another Contracting Party if it is compulsory for the nationals of the latter Party.

Chapter VI

Taxation, compulsory civilian services, expropriation, nationalisation

Article 21

1. Subject to the provisions concerning double taxation contained in agreements already concluded or to be concluded, nationals of any Contracting Party shall not be liable in the territory of any other Party

ayant exercé régulièrement sur son territoire, depuis cinq ans au moins, une activité appropriée, de participer comme électeurs, dans les mêmes conditions que les nationaux, aux élections au sein des organismes de caractère économique ou professionnel, tels que les Chambres de Commerce, d'Agriculture et de Métiers, sous réserve des décisions que pourront prendre à ce sujet lesdits organismes ou organisations dans les limites de leur compétence.

Article 19

Les ressortissants des Parties Contractantes sont admis, sans autres restrictions que celles qui sont applicables aux nationaux, à l'exercice, sur le territoire des autres Parties, des fonctions d'arbitre, dans les arbitrages où le choix des arbitres est laissé entièrement aux particuliers.

Article 20

Dans la mesure où l'accès à l'enseignement relève de la compétence de l'Etat, les ressortissants d'âge scolaire de toute Partie Contractante, résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, seront admis, sur un pied d'égalité complète avec les nationaux, à recevoir l'enseignement primaire et secondaire ainsi que l'enseignement technique et professionnel. L'extension de cette disposition à l'octroi de bourses d'études demeure réservée à l'appréciation de chacune des Parties Contractantes. Lesdits ressortissants seront assujettis à l'obligation scolaire, si la législation nationale l'institue pour les nationaux.

Chapitre VI

Régime fiscal, prestations civiles obligatoires, expropriation ou nationalisation

Article 21

1. Sous réserve des dispositions concernant la double imposition contenues dans des accords conclus ou à conclure, les ressortissants des Parties Contractantes ne seront pas assujettis sur le territoire des

är lovligen ägnat sig åt lämplig sysselsättning på den förstnämnda partens område, att på samma villkor som denna parts egna medborgare delta som väljare i valförrättningar inom ekonomiska eller fackliga organisationer såsom handelskammare eller jordbruks- eller yrkessammanslutningar, om annat icke följer av de beslut i nämnda hänseende som dessa sammanslutningar eller organisationer kan fatta inom ramen för sin behörighet.

Artikel 19

Medborgare i fördragsslutande part skall på annan parts område utan andra inskränkningar än sådana som gäller för partens egna medborgare kunna vara skiljeman i skiljemannaförfarande, i vilket det är helt överlämnat åt de enskilda parterna att utse skiljemän.

Artikel 20

I den mån tillträde till undervisning ligger under statens kontroll skall varje fördragsslutande parts medborgare i skolåldern, som lovligen vistas på annan parts område, på samma villkor som den senare partens egna medborgare få såväl grundskole- och gymnasieundervisning som teknisk utbildning och yrkesundervisning. Varje fördragsslutande part avgör själv om den vill utvidga bestämmelsen till att även omfatta studiebidrag. Om skolplikt är föreskriven för parts egna medborgare, skall denna gälla även för medborgare i annan fördragsslutande part.

Kapitel VI

Beskattning, civila skyldigheter, expropriation och nationalisering

Artikel 21

1. Om annat icke följer av bestämmelserna i gällande eller framtida överenskomelser till undvikande av dubbelbeskattning skall medborgare i fördragsslutande part på annan parts område ej åläggas andra, större

to duties, charges, taxes or contributions, of any description whatsoever, other, higher or more burdensome than those imposed on nationals of the latter Party in similar circumstances; in particular, they shall be entitled to deductions or exemptions from taxes or charges and to all allowances, including allowances for dependents.

2. A Contracting Party shall not impose on nationals of any other Party any residence charge not required of its own nationals. This provision shall not prevent the imposition in appropriate cases of charges connected with administrative formalities such as the issue of permits and authorisations which aliens are required to have, provided that the amount levied is not more than the expenditure incurred by such formalities.

Article 22

Nationals of a Contracting Party may in no case be obliged to perform in the territory of another Party any civilian services, whether of a personal nature or relating to property, other or more burdensome than those required of nationals of the latter Party.

Article 23

Without prejudice to the provisions of Article 1 of the Protocol to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, nationals of any Contracting Party shall be entitled, in the event of expropriation or nationalisation of their property by any other Party, to be treated at least as favourably as nationals of the latter Party.

Chapter VII

Standing Committee

Article 24

1. A Standing Committee shall be set up within a year of the entry into force

autres Parties à des droits, taxes, impôts ou contributions, sous quelque dénomination que ce soit, autres, plus élevés ou plus onéreux, que ceux qui sont exigés des nationaux qui se trouvent dans une situation analogue. Ils bénéficieront notamment des réductions ou exemptions d'impôts ou taxes et des dégrèvements à la base, y compris les déductions accordées pour charges de famille.

2. Les Parties Contractantes ne percevront sur les ressortissants des autres Parties aucune taxe de séjour qui ne serait pas exigée des nationaux. Cette disposition ne fait pas obstacle à la perception le cas échéant des taxes afférentes à l'accomplissement des formalités administratives telles que les taxes relatives à la délivrance des permis et autorisations requis des étrangers. Toutefois, ces taxes ne devront pas être supérieures aux dépenses entraînées par ces formalités.

Article 22

Les ressortissants des Parties Contractantes ne peuvent, en aucun cas, être soumis, sur le territoire des autres Parties, à des prestations civiles, soit de nature personnelle, soit de nature patrimoniale, autres ou plus onéreuses que celles requises des nationaux dans les mêmes conditions.

Article 23

Sans préjudice des dispositions de l'article 1er du Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, les ressortissants des Parties Contractantes, en cas d'expropriation ou de nationalisation de leurs biens par une autre Partie, auront droit à un traitement au moins aussi favorable que les nationaux.

Chapitre VII

Comité permanent

Article 24

1. Il sera constitué, dans l'année qui suivra la date d'entrée en vigueur de la

eller mera tyngande avgifter, skatter eller utskylder av något slag än de som uttages av partens egna medborgare under liknande förhållanden. De skall särskilt ha rätt till nedsättning av och befrielse från skatter och avgifter samt till allmänna skatteavdrag, däri inbegripet avdrag för underhållsskyldighet mot familjemedlemmar.

2. Fördragsslutande part får ej ålägga medborgare i annan part bosättningsskatt, om sådan skatt ej tages ut av de egna medborgarna. Denna bestämmelse hindrar ej att avgift i förekommande fall tages ut i samband med att för utlänningar föreskrivna tillstånd och behörighetsbevis utfärdas, dock att sådan avgift icke får överstiga de kostnader som är förbundna med sådana formaliteter.

Artikel 22

Fördragsslutande parts medborgare får ej på annan parts område åläggas civila skyldigheter, vare sig personliga eller avseende egendom, som är av annan art eller mera tyngande än de som kräves av partens egna medborgare under samma förutsättningar.

Artikel 23

Utan inskränkning i bestämmelserna i artikel 1 i tilläggsprotokollet till konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, skall medborgare i fördragsslutande part, när annan part företager expropriation eller nationalisering av deras egendom, ha rätt till minst lika gynnsam behandling som den senare partens egna medborgare.

Kapitel VII

Permanent kommittén

Artikel 24

1. Inom ett år efter det denna konvention trätt i kraft skall en permanent kom-

of this Convention. This Committee may formulate proposals designed to improve the practical implementation of the Convention and, if necessary, to amend or supplement its provisions.

2. In the event of differences of opinion arising between the Parties over the interpretation or application of the provisions of Article 6, paragraph 1 (b), and Article 14, paragraph 1 (b), of this Convention, the Committee shall at the request of any Party concerned endeavour to settle such differences.

3. The Committee shall arrange for the publication of a periodical report containing all information regarding the laws and regulations in force in the territory of the Parties in respect of matters provided for in this Convention.

4. Each member of the Council of Europe which has ratified this Convention shall appoint a representative to this Committee. Any other Member of the Council may be represented by an observer with the right to speak.

5. The Committee shall be convened by the Secretary-General of the Council of Europe.

Its first session shall take place within three months of the date of its establishment. Subsequent sessions shall be held at least once every two years. The Committee may also be convened whenever the Committee of Ministers of the Council considers it necessary. The period of two years shall run from the date of the end of the last session.

6. Opinions or recommendations of the Standing Committee shall be submitted to the Committee of Ministers.

7. The Standing Committee shall draw up its own Rules of Procedure.

Chapter VIII

General provisions

Article 25

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of municipal law, bilateral or multilateral treaties, con-

présente Convention, un Comité Permanent. Ce Comité fera toutes propositions tendant à améliorer les conditions d'application de la Convention et, le cas échéant, à en reviser ou à en compléter les dispositions.

2. Le Comité s'efforcera, en cas de divergence de vues sur l'interprétation ou l'application des dispositions de l'article 6, paragraphe 1 (b) et de l'article 14, paragraphe 1 (b) de la présente Convention, de concilier les Parties à la demande de l'une d'entre elles.

3. Le Comité fera publier un rapport périodique contenant tous les renseignements relatifs à l'état de la législation et de la réglementation en vigueur sur le territoire des Parties et se rapportant aux matières visées par la présente Convention.

4. Tout Membre du Conseil de l'Europe ayant ratifié la présente Convention désignera un représentant à ce Comité. Tout autre Membre du Conseil pourra s'y faire représenter par un observateur ayant voix consultative.

5. Le Comité est convoqué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Sa première session aura lieu dans les trois mois de sa constitution. Les sessions ultérieures auront lieu au moins une fois tous les deux ans. Le Comité pourra être également convoqué aussi souvent que le Comité des Ministres du Conseil le jugera nécessaire. Le délai de deux ans ne commencera à courir qu'à la date de la clôture de la dernière session.

6. Les avis ou recommandations du Comité Permanent sont soumis au Comité des Ministres.

7. Le Comité Permanent établit son règlement intérieur.

Chapitre VIII

Dispositions générales

Article 25

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux dispositions des législations nationales des traités, con-

mitté upprättas. Den skall lägga fram förslag som syftar till en bättre tillämpning av konventionen samt i förekommande fall till revision eller komplettering av konventionsbestämmelserna.

2. Föreligger mellan parterna olika meningar om tolkningen eller tillämpningen av bestämmelserna i artikel 6, 1. (b) eller artikel 14, 1. (b) i denna konvention, skall kommittén söka medla mellan parterna, om någon av dessa begär det.

3. Kommittén skall låta utge en periodisk redogörelse med fullständiga upplysningar om de lagar och förordningar, som gäller inom parternas områden i de ämnen som behandlas i denna konvention.

4. Varje medlem av Europarådet, som ratificerat denna konvention, skall utse en representant i kommittén. Varje annan medlem av rådet får låta sig representera av en observatör med yttranderätt.

5. Kommittén sammankallas av Europarådets generalsekreterare.

Det första sammanträdet skall äga rum inom tre månader efter det kommittén bildats. Därefter skall sammanträden hållas minst en gång vartannat år. Kommittén kan också sammankallas när rådets ministerkommitté anser det erforderligt. Tvåårsperioden räknas från dagen för det senaste sammanträdet avslutande.

6. Yttranden eller rekommendationer av permanenta kommittén skall avges till ministerkommittén.

7. Permanenta kommittén fastställer sin arbetsordning.

Kapitel VIII

Allmänna bestämmelser

Artikel 25

Bestämmelserna i denna konvention in-
verkar ej på föreskrifter i nationell lagstift-
ning eller i bilaterala eller multilaterala

ventions or agreements which are already in force or may come into force under which more favourable treatment would be accorded to nationals of one or more of the other Contracting Parties.

Article 26

1. Any Member of the Council of Europe may, when signing this Convention or when depositing its instrument of ratification, make a reservation in respect of any particular provision of the Convention to the extent that any law then in force in its territory is not in conformity with the said provision. Reservations of a general nature shall not be permitted under this Article.

2. Any reservation made under this Article shall contain a brief statement of the law concerned.

3. Any member of the Council which makes a reservation under this Article shall withdraw the said reservation as soon as circumstances permit. Such withdrawal shall be made by notification addressed to the Secretary-General of the Council and shall take effect from the date of the receipt of such notification. The Secretary-General shall transmit the text of this notification to all the Signatories of the Convention.

Article 27

A Contracting Party which has made a reservation in respect of a particular provision of the Convention in accordance with Article 26 of this Convention may not claim application of the said provision by another Party save in so far as it has itself accepted the provision.

Article 28

1. In time of war or other public emergency threatening the life of the nation, any Contracting Party may take measures derogating from its obligations under this Convention to the extent strictly required by the exigencies of the situation and provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under in-

ventions ou accords bilatéraux ou multilatéraux qui sont ou entreront en vigueur, en vertu desquels un traitement plus favorable serait accordé aux ressortissants d'une ou de plusieurs autres Parties Contractantes.

Article 26

1. Tout Membre du Conseil de l'Europe peut, au moment de la signature de la présente Convention ou du dépôt de son instrument de ratification, formuler une réserve au sujet d'une disposition particulière de la Convention, dans la mesure où une loi, alors en vigueur sur son territoire, n'est pas conforme à cette disposition. Les réserves de caractère général ne sont pas autorisées aux termes du présent article.

2. Toute réserve émise conformément au présent article comporte un bref exposé de la loi en cause.

3. Tout Membre du Conseil qui fait une réserve en vertu du présent article, la retirera aussitôt que les circonstances le permettront. Le retrait des réserves sera fait par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil; cette notification prendra effet à la date de sa réception. Le Secrétaire Général en communiquera le texte à tous les signataires de la Convention.

Article 27

Une Partie Contractante qui, en vertu de l'article 26 de la présente Convention, a formulé une réserve au sujet d'une disposition particulière de la Convention, ne pourra prétendre à l'application par une autre Partie que dans la mesure où elle l'aurait elle-même acceptée.

Article 28

1. En cas de guerre ou en cas d'autre danger public menaçant la vie de la nation, toute Partie Contractante peut prendre des mesures dérogeant aux obligations prévues par la présente Convention, dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obliga-

traktater, konventioner eller överenskommer, vilka är i kraft eller kan komma att träda i kraft och genom vilka en gynnsammare behandling medges medborgare i en eller flera av de andra fördragsslutande parterna.

Artikel 26

1. Varje medlem av Europarådet kan vid undertecknandet av denna konvention eller vid deponeringen av dess ratifikationsinstrument göra förbehåll mot viss bestämmelse i konventionen i den utsträckning som på dess område gällande lag ej överensstämmer med denna bestämmelse. Förbehåll av allmän natur är enligt denna artikel ej tillåtna.

2. Varje förbehåll, som göres enligt denna artikel, skall åtföljas av en kort redogörelse för lagen i fråga.

3. Varje medlem av rådet, som gör förbehåll enligt denna artikel, skall återta förbehållet så snart omständigheterna medger det. Återtagande av förbehåll skall göras genom meddelande som ställs till rådets generalsekreterare. Meddelandet får verkan från dagen för dess mottagande. Generalsekreteraren delger dess text med alla konventionens signatärstater.

Artikel 27

Fördragsslutande part, som gjort förbehåll enligt artikel 26 i denna konvention beträffande viss bestämmelse i konventionen, får ej kräva att annan part tillämpar bestämmelsen i vidare mån än parten själv godtagit densamma.

Artikel 28

1. Under krig eller i annat allmänt nödläge, som hotar nationens fortbestånd, får fördragsslutande part vidtaga åtgärder, som innebär avvikelser från dess skyldigheter enligt denna konvention i den utsträckning som är oundgängligen erforderligt med hänsyn till situationens krav, under förutsättning att dessa åtgärder icke strider mot lan-

ternational law.

2. Any Contracting Party availing itself of this right of derogation shall keep the Secretary-General of the Council of Europe fully informed of the measures which it has taken and the reasons therefor. It shall also inform the Secretary-General of the Council when such measures have ceased to operate and the provisions of the Convention are again being fully executed.

Chapter IX

Field of application of the Convention

Article 29

1. This Convention shall apply to the metropolitan territories of the Contracting Parties.

2. Any Member of the Council may, at the time of the signature or ratification of this Convention or at any later date, declare by notice addressed to the Secretary-General of the Council of Europe that this Convention shall apply to the territory or territories mentioned in the said declaration and for whose international relations it is responsible.

3. Any declaration made in accordance with the preceding paragraph may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn according to the procedure laid down in Article 33 of this Convention.

4. The Secretary-General shall communicate to the other Members of the Council any declaration transmitted to him in accordance with paragraph 2 or paragraph 3 of this Article.

Article 30

1. For the purpose of this Convention, "nationals" means physical persons possessing the nationality of one of the Contracting Parties.

2. No Contracting Party shall be obliged to grant the benefits of this Convention to nationals of another Contracting Party ordinarily resident in a non-metropolitan

tions découlant du droit international.

2. Toute Partie Contractante qui exerce ce droit de dérogation tient le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe pleinement informé des mesures prises et des motifs qui les ont inspirées. Elle doit également informer le Secrétaire Général du Conseil de la date à laquelle ces mesures ont cessé d'être en vigueur et les dispositions de la Convention reçoivent de nouveau pleine application.

Chapitre IX

Domaine d'application de la Convention

Article 29

1. La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

2. Tout Membre du Conseil peut, au moment de la signature ou de la ratification de la présente Convention, ou à tout autre moment par la suite, déclarer, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, que la présente Convention s'appliquera à celui ou à ceux des territoires désignés dans ladite déclaration et dont il assure les relations internationales.

3. Toute déclaration faite en vertu du paragraphe précédent pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, aux conditions prévues par l'article 33 de la présente Convention.

4. Le Secrétaire Général communiquera aux autres Membres du Conseil toute déclaration qui lui aura été notifiée en vertu du paragraphe 2 ou du paragraphe 3 du présent article.

Article 30

1. Sont considérées comme ressortissants aux termes de la présente Convention les personnes physiques possédant la nationalité d'une des Parties Contractantes.

2. Aucune Partie Contractante ne sera tenue d'accorder le bénéfice de la présente Convention aux ressortissants d'une autre Partie Contractante qui ont leur résidence

dets övriga förpliktelser enligt den internationella rätten,

2. Fördragsslutande part, som utnyttjar rätten till avvikelser från denna konvention, skall hålla Europarådets generalsekreterare till fullo underrättad om de åtgärder, som vidtagits och om skälen för dessa. Den skall även underrätta Europarådets generalsekreterare om när sådana åtgärder upphört att gälla och konventionens bestämmelser åter blivit fullt tillämpliga.

Kapitel IX

Konventionens tillämpningsområde

Artikel 29

1. Denna konvention har tillämpning på de fördragsslutande parternas moderlandsområden.

2. Varje medlem av rådet kan vid undertecknandet eller ratifikationen av denna konvention eller när som helst senare genom meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare förklara, att konventionen skall ha tillämpning på det eller de områden, som sägs i förklaringen och för vilkas internationella förbindelser medlemmen svarar.

3. Förklaring som avgivits enligt föregående stycke kan återtagas beträffande varje område, som anges i förklaringen, under de förutsättningar som sägs i artikel 33 i denna konvention.

4. Generalsekreteraren delger övriga medlemmar av rådet de förklaringar som tillställts honom enligt 2. eller 3. av denna artikel.

Artikel 30

1. Med »medborgare» avses i denna konvention fysiska personer som äger medborgarskap i fördragsslutande part.

2. Fördragsslutande part är ej förpliktad att ge förmåner enligt denna konvention åt sådan medborgare i annan fördragsslutande part som har sitt vanliga hemvist utanför

territory of the latter Party to which the Convention does not apply.

Chapter X

Settlement of disputes

Article 31

1. Any disputes which may arise between the Contracting Parties concerning the interpretation or the application of this Convention shall be submitted to the International Court of Justice by special agreement or by application by one of the parties to the dispute, unless the parties agree on a different method of peaceful settlement.

2. After the entry into force of the European Convention for the Peaceful Settlement of Disputes, the Parties to that Convention shall apply those of its provisions which are binding upon them to all disputes which may arise between them concerning the present Convention.

3. Any dispute subjected to a procedure referred to in the preceding paragraphs shall be immediately reported by the parties concerned to the Secretary-General of the Council of Europe, who shall inform the other Contracting Parties without delay.

4. If one of the parties to a dispute fails to carry out its obligations laid down in a decision of the International Court of Justice or the award of an arbitral tribunal, the other party may appeal to the Committee of Ministers of the Council of Europe. The latter may, if it deems necessary, make recommendations by a majority of two-thirds of the representatives entitled to sit on the Committee with a view to ensuring the execution of the said decision or award.

Chapter XI

Final provisions

Article 32

The Protocol attached to this Convention shall form an integral part of it.

habituelle sur un territoire non métropolitain de cette Partie auquel la Convention n'est pas applicable.

Chapitre X

Règlement des différends

Article 31

1. Les différends qui pourraient s'élever entre les Parties Contractantes au sujet de l'interprétation ou de l'application de la présente Convention seront soumis à la Cour Internationale de Justice par voie de compromis ou de requête d'une des parties au différend, à moins que celles-ci ne conviennent d'un autre mode de règlement pacifique.

2. Après l'entrée en vigueur de la Convention européenne sur le Règlement pacifique des Différends, les Parties à cette Convention en appliqueront les dispositions qui les lient à tous les différends qui pourraient s'élever entre elles relativement à la présente Convention.

3. Tout différend, soumis à une procédure prévue aux paragraphes précédents, sera immédiatement porté par les parties intéressées à la connaissance du Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui avertira, sans délai, les autres Parties Contractantes.

4. Si une partie à un litige ne satisfait pas aux obligations qui lui incombent en vertu d'un arrêt de la Cour Internationale de Justice ou de la sentence d'un tribunal arbitral, l'autre partie pourra recourir au Comité des Ministres du Conseil de l'Europe et celui-ci, s'il le juge nécessaire, pourra, par un vote à la majorité des deux tiers des représentants ayant le droit de siéger au Comité, faire des recommandations en vue d'assurer l'exécution de l'arrêt ou de la sentence.

Chapitre XI

Dispositions finales

Article 32

Le Protocole annexé à la présente Convention fait partie intégrante de celle-ci.

den senare partens moderland i område, på vilket konventionen ej är tillämplig.

Kapitel X

Biläggande av tvister

Artikel 31

1. Uppstår tvister mellan de fördragsslutande parterna beträffande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall de underställas internationella domstolen genom särskild överenskommelse eller efter framställning av en av parterna i tvisten, om parterna ej kommer överens om annat sätt för fredlig uppgörelse.

2. Sedan den europeiska konventionen angående fredlig lösning av tvister trätt i kraft skall till den konventionen anslutna parter tillämpa de bestämmelser, varav de är bundna, på alla tvister som kan uppstå mellan dem angående föreliggande konvention.

3. Varje tvist, för vilken ett i föregående stycken angivet förfarande gäller, skall av de berörda parterna omedelbart anmälas för Europarådets generalsekreterare, vilken utan dröjsmål underrättar de övriga fördragsslutande parterna.

4. Om den ena parten i en tvist ej fullgör de förpliktelser som ålagts parten genom beslut av internationella domstolen eller utslag av en skiljenämnd, får den andra parten hänvända sig till Europarådets ministerkommitté som, om den finner det erforderligt, kan med en majoritet av två tredjedelar av de representanter som är berättigade att ha säte i kommittén utfärda rekommendationer i syfte att säkerställa verkställigheten av beslutet eller utslaget.

Kapitel XI

Slutbestämmelser

Artikel 32

Det protokoll, som är fogat vid denna konvention, utgör en integrerande del av denna.

Article 33

1. A Contracting Party may denounce this Convention only at the end of five years from the date on which it became a Party to it, having previously given six months notice by notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, who shall inform the other Parties. A Party which does not so exercise the right of denunciation will remain bound for further successive periods of two years and may denounce this Convention only at the end of any such period, having given notice six months previously.

2. Denunciation shall not have the effect of releasing the Contracting Party concerned from its obligations under this Convention in respect of any act which may have been performed by it before the date upon which the denunciation became effective.

3. Any Contracting Party which ceases to be a Member of the Council of Europe shall under the same conditions cease to be a Party to this Convention.

Article 34

1. This Convention shall be open for signature by the Members of the Council of Europe. It shall be ratified. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

2. This Convention shall come into force on the date of deposit of the fifth instrument of ratification.

3. As regards any Signatory ratifying subsequently, the Convention shall come into force on the date of deposit of its instrument of ratification.

4. The Secretary-General shall notify all the Members of the Council of the entry into force of the Convention, the names of the Contracting Parties which have ratified it, any reservations made and the subsequent deposit of any instruments of ratification.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed

Article 33

1. Une Partie Contractante ne peut dénoncer la présente Convention qu'à l'expiration d'un délai de cinq ans à partir de la date d'entrée en vigueur de la Convention à son égard moyennant un préavis de six mois, donné par une notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, qui en informe les autres Parties. Toute Partie qui ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue ci-dessus restera liée pour une nouvelle période de deux ans et ainsi de suite jusqu'à la dénonciation de la Convention par un préavis de six mois avant l'expiration de chacune de ces périodes.

2. La dénonciation ne peut avoir pour effet de délier la Partie Contractante intéressée des obligations contenues dans la présente Convention en ce qui concerne tout fait qui aurait été accompli par elle antérieurement à la date à laquelle la dénonciation produit effet.

3. Sous la même réserve cesserait d'être Partie à la présente Convention toute Partie Contractante qui cesserait d'être Membre du Conseil de l'Europe.

Article 34

1. La présente Convention est ouverte à la signature des Membres du Conseil de l'Europe. Elle sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés près le Secrétaire Général de Conseil de l'Europe.

2. La présente Convention entrera en vigueur à la date du dépôt du cinquième instrument de ratification.

3. Pour tout signataire qui la ratifiera ultérieurement, la Convention entrera en vigueur à la date du dépôt de son instrument de ratification.

4. Le Secrétaire Général notifiera à tous les Membres du Conseil l'entrée en vigueur de la Convention, les noms des Parties Contractantes qui l'auront ratifiée, les réserves formulées ainsi que le dépôt de tout instrument de ratification intervenu ultérieurement.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente

Artikel 33

1. Fördragsslutande part får icke säga upp denna konvention förrän efter utgången av fem år från dagen för dess ikraftträdande i förhållande till parten och endast med iakttagande av en uppsägningstid om sex månader samt genom meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare, som underrättar de övriga parterna därom. Part som ej utnyttjar denna uppsägningsrätt förblir bunden under ytterligare tvåårsperioder och får uppsäga konventionen endast vid utgången av en sådan period efter att ha givit underrättelse därom sex månader i förväg.

2. Uppsägning får icke till följd att ifrågavarande fördragsslutande part löses från sina förpliktelser enligt denna konvention beträffande någon åtgärd, som parten vidtagit före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

3. Fördragsslutande part som upphör att vara medlem av Europarådet upphör under samma förutsättningar att vara part i denna konvention.

Artikel 34

1. Denna konvention är öppen för undertecknande av medlemmarna i Europarådet. Den skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Konventionen träder i kraft den dag då det femte ratifikationsinstrumentet deponeras.

3. För signatärstat, som ratificerar senare, skall konventionen träda i kraft den dag, då dess ratifikationsinstrument deponeras.

4. Generalsekreteraren skall underrätta alla medlemmar i Europarådet om konventionens ikraftträdande, om namnen på de fördragsslutande parter som ratificerat den, om de förbehåll som gjorts och om deponering av ratifikationsinstrument, som sker senare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, under-

this Convention,

Done at Paris, this 13th day of December, 1955, in English and in French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary-General shall transmit certified true copies to each of the Signatories.

PROTOCOL

Section I

Articles 1, 2, 3, 5, 6 paragraph 1 (b), 10, 13 and 14, paragraph 1 (b).

(a) Each Contracting Party shall have the right to judge by national criteria:

(1) the reasons of "*ordre public*, national security, public health or morality" which provide grounds for the exclusion from its territory of nationals of other Parties;

(2) "the economic and social conditions" which may prevent the admission of nationals of other Parties to prolonged or permanent residence or the exercise of gainful occupations in its territory;

(3) the circumstances which constitute a threat to national security or an offence against *ordre public* or morality;

(4) the reasons specified in the Convention for which a Contracting Party may reserve for its own nationals the acquisition, possession or use of any categories of property or the exercise of certain rights and occupations or may make the exercise thereof by nationals of the other Parties subject to special conditions.

(b) Each Contracting Party shall determine whether the reasons for expulsion are of a "particularly serious nature". In this connection account shall be taken of the behaviour of the individual concerned during his whole period of residence.

(c) A Contracting Party may only restrict the rights of nationals of other Parties for the reasons set forth in this Convention

Convention.

Fait à Paris, le 13 décembre 1955, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé aux archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général en communiquera des copies certifiées conformes à tous les signataires.

PROTOCOLE

Section I

ad articles 1, 2, 3, 5, 6 paragraphe 1 al. (b), 10, 13 et 14 paragraphe 1 al. (b)

(a) Chaque Partie a le droit d'apprécier, selon des critères nationaux:

(1) « les raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes moeurs » qui peuvent s'opposer à l'entrée sur son territoire des ressortissants des autres Parties;

(2) les raisons tirées de « son état économique et social » qui pourraient s'opposer à l'octroi d'une résidence prolongée ou permanente sur son territoire aux ressortissants des autres Parties ou à l'octroi d'une autorisation d'exercer une activité lucrative;

(3) les circonstances qui constituent une menace à la sécurité de l'Etat ou qui portent atteinte à l'ordre public ou aux bonnes moeurs;

(4) les raisons spécifiées dans la Convention en vertu desquelles elle possède la faculté de réserver à ses nationaux l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens ou l'exercice de certains droits et activités ou de soumettre en ces matières les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales.

(b) Il appartient à chaque Partie d'apprécier si les raisons pouvant motiver l'expulsion revêtent un « caractère particulier de gravité ».

Dans cette appréciation il sera tenu compte de la conduite qu'a eue l'intéressé pendant toute la durée de sa résidence.

(c) La faculté de limiter les droits des ressortissants des Parties Contractantes ne sera exercée que pour les motifs énumérés

skrivit denna konvention. Som skedde i Paris den 13 december 1955 på franska och engelska språken, vilka båda texter har samma vitsord, och i ett enda exemplar, som skall vara deponerat i Europarådets arkiv. Generalsekreteraren skall överlämna bestyrkta avskrifter till varje signatärstat.

PROTOKOLL

Avdelning I

till artiklarna 1, 2, 3, 5, 6, 1. (b), 10, 13 och 14, 1. (b).

(a) Varje fördragsslutande part har rätt att enligt nationella kriterier bedöma:

(1) de hänsyn till »den allmänna ordningen, säkerheten, folkhälsan eller sedligheten», vilka kan utgöra grund för att inte tillåta annan parts medborgare att inresa till dess område;

(2) de till partens »ekonomiska och sociala förhållanden» hänförliga skäl vilka för annan parts medborgare kan utgöra hinder för varaktigt uppehåll eller bosättning eller för utövning av förvärvsverksamhet på dess område;

(3) de omständigheter som innebär hot mot statens säkerhet eller brott mot allmän ordning eller sedlighet;

(4) de i konventionen angivna skäl med stöd av vilka parten får förbehålla sina egna medborgare förvärv, innehav eller nyttjande av visst slags egendom eller utövandet av vissa rättigheter och viss verksamhet eller föreskriva särskilda villkor i dessa avseenden för övriga parter medborgare.

(b) Varje fördragsslutande part har att avgöra, om de skäl som kan föranleda utvisning är »av synnerlig allvarlig art». Vid denna bedömning skall vederbörandes uppförande under hela den tid han vistats i landet beaktas.

(c) Fördragsslutande part får inskränka rättigheterna för övriga parter medborgare endast av de skäl som angivits i kon-

and to the extent compatible with the obligations assumed by the Parties.

Section II

Articles 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 and 20.

(a) Regulations governing the admission, residence and movement of aliens and also their right to engage in gainful occupations shall be unaffected by this Convention in so far as they are not inconsistent with it.

(b) Nationals of a Contracting Party shall be considered as lawfully residing in the territory of another Party if they have conformed to the said regulations.

Section III

Articles 1, 2 and 3

(a) The concept of "*ordre public*" is to be understood in the wide sense generally accepted in continental countries. A Contracting Party may, for instance, exclude a national of another Party for political reasons, or if there are grounds for believing that he is unable to pay the expenses of his stay or that he intends to engage in a gainful occupation without the necessary permits.

(b) The Contracting Parties undertake, in the exercise of their established rights, to pay due regard to family ties.

(c) The right of expulsion may be exercised only in individual cases.

The Contracting Parties shall, in exercising their right of expulsion, act with consideration, having regard to the particular relations which exist between the Members of the Council of Europe. They shall in particular take due account of family ties and the period of residence in their territory of the person concerned.

dans la présente Convention et dans la mesure compatible avec les engagements assumés par les Parties.

Section II

ad articles 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 et 20

(a) Les prescriptions qui réglementent l'admission, le séjour et la circulation des étrangers ainsi que leur accès aux activités de caractère lucratif ne sont pas affectées par la présente Convention pour autant qu'elles ne sont pas en contradiction avec elle.

(b) Les ressortissants des Parties Contractantes sont considérés comme résidant régulièrement sur le territoire de l'une d'entre elles lorsqu'ils se sont conformés à ces prescriptions.

Section III

ad articles 1, 2 et 3

(a) La notion d'« ordre public » doit être entendue dans l'acception large qui est, en général, admise dans les pays continentaux. Une Partie pourrait notamment refuser l'accès à un ressortissant d'une autre Partie pour des raisons politiques ou s'il existe des raisons de croire que ce ressortissant est dans l'incapacité de couvrir ses frais de séjour ou qu'il se propose d'occuper un emploi rétribué sans être muni des autorisations éventuellement nécessaires.

(b) Dans l'exercice des droits qui leur sont reconnus, les Parties Contractantes s'engagent à tenir compte des liens familiaux.

(c) Le droit d'expulsion ne peut être exercé que dans des cas individuels.

Les Parties Contractantes n'useront de ce droit qu'avec les ménagements impliqués par les relations particulières qui existent entre les Membres du Conseil de l'Europe. Elles tiendront compte notamment des liens familiaux et de la durée du séjour sur leur territoire de la personne intéressée.

ventionen och i den utsträckning som är förenlig med de förpliktelser parterna åtagit sig.

Avdelning II

till artiklarna 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 20.

(a) De bestämmelser som gäller beträffande utlänningsars inresa, uppehåll och rörelsefrihet samt deras rätt att utöva förvärvsverksamhet beröres ej av denna konvention så länge de ej är oförenliga med den.

(b) Medborgare i fördragsslutande part skall anses lovligt uppehålla sig på annan parts område, när de har iakttagit de nämnda bestämmelserna.

Avdelning III

till artiklarna 1, 2 och 3.

(a) Begreppet »den allmänna ordningen» skall fattas i den vidsträckta betydelse som är allmänt godtagen i de kontinentala staterna. En fördragsslutande part får exempelvis vägra annan parts medborgare inresa av politiska skäl eller om det finns anledning antaga att vederbörande är ur stånd att bestrida kostnaderna för sitt uppehåll eller har för avsikt att taga avlönad anställning utan att inneha erforderliga tillstånd.

(b) De fördragsslutande parterna förbinder sig att vid utövandet av dem tillerkänna befogenheter taga tillbörlig hänsyn till familjeband.

(c) Utvisningsrätten får tillämpas endast i individuella fall.

De fördragsslutande parterna skall vid tillämpning av denna rätt handla hänsynsfullt och beakta de särskilda förbindelser som råder mellan medlemmarna i Europarådet. De skall särskilt beakta familjeband och den tid som vederbörande uppehållit sig på deras område.

Section IV

Articles 8 and 9

Articles 8 and 9 of this Convention in no way affect obligations contracted under The Hague Convention on Civil Procedure.

Section V

Articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 and 17

(a) The provisions of Articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 and 17 of this Convention shall be subject to the conditions governing entry and residence laid down in Articles 1 and 2.

(b) The husband or wife and dependent children of nationals of any Contracting Party lawfully residing in the territory of another Party who have been authorised to accompany or rejoin them shall as far as possible be allowed to take up employment in that territory in accordance with the conditions laid down in this Convention.

(c) The provisions of Article 12 of this Convention shall not apply to nationals of a Contracting Party residing in the territory of another Party in pursuance of special regulations or engaged in a gainful occupation therein in pursuance of special rules or agreements, including such persons as members, or staff not locally recruited, of diplomatic or consular missions; members of the staff of international organisations; student employees, apprentices, students and persons employed for the purpose of completing their vocational training; crews of ships and aircraft.

(d) For the purposes of Article 16 of this Convention, the Contracting Parties shall not, in their municipal legislations or regulations, treat the occupation of commercial traveller as an itinerant trade or form of hawking.

(e) It is understood that Article 16 applies only to commercial travellers acting under the orders of an undertaking situated outside the receiving country and remunerated

Section IV

ad articles 8 et 9

Les dispositions des articles 8 et 9 de la présente Convention n'affectent en rien les engagements résultant des dispositions de la Convention de La Haye relative à la procédure civile.

Section V

ad articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17

(a) Les dispositions des articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17 de la présente Convention sont applicables sous réserve des conditions relatives à l'entrée et à la résidence prévues par les articles 1 et 2.

(b) Le conjoint et les enfants à charge des ressortissants de l'une des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, qui ont été autorisés à les accompagner ou à les rejoindre, seront, autant que possible, admis à y occuper un emploi, dans les conditions prévues par la présente Convention.

(c) Ne pourront se prévaloir des dispositions de l'article 12 de la présente Convention les ressortissants d'une Partie Contractante qui résident sur le territoire d'une autre Partie en vertu de statuts spéciaux ou qui exercent une activité lucrative en vertu de règles ou accords spéciaux tels que les membres ou le personnel non recruté sur place de missions diplomatiques et consulaires, les agents des organisations internationales, les stagiaires, les apprentis, les étudiants, les personnes employées en vue de parfaire leur formation professionnelle, ainsi que les membres de l'équipage des navires et des aéronefs.

(d) Les Parties Contractantes aux termes de l'article 16 de la présente Convention s'interdisent d'assimiler, dans leurs législations ou règlements intérieurs, la profession de voyageur de commerce à une industrie ambulante ou au colportage.

(e) Il est entendu que l'article 16 s'applique uniquement aux voyageurs de commerce placés sous les ordres d'une entreprise située hors du pays d'accueil et rémunérés

Avdelning IV

till artiklarna 8 och 9.

Bestämmelserna i artiklarna 8 och 9 i denna konvention inverkar ej på sådana förpliktelser som följer av bestämmelserna i Haag-konventionen angående vissa till civilprocessen hörande ämnen.

Avdelning V

till artiklarna 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 och 17.

(a) Bestämmelserna i artiklarna 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 och 17 i denna konvention är tillämpliga med förbehåll för de villkor beträffande inresa och uppehåll som sägs i artiklarna 1 och 2.

(b) Har make eller oförsörjda barn till medborgare i fördragsslutande part som lovligen uppehåller sig på annan parts område tillåts att följa med sin anhörige eller att senare begiva sig till honom, skall de så vitt möjligt medges ta anställning på partens område under de förutsättningar som denna konvention anger.

(c) Bestämmelserna i artikel 12 i denna konvention är ej tillämpliga på medborgare i fördragsslutande part som uppehåller sig på annan parts område på grund av särskilda regler eller som utövar förvärvsverksamhet där enligt speciella föreskrifter eller överenskommelser, häri inbegripet medlemmar av eller icke lokalanställd personal hos beskickningar eller konsulat, anställda vid internationella organisationer, praktikanter, lärlingar, studenter, personer anställda för egen yrkesutbildning samt medlemmar av besättning på fartyg och luftfartyg.

(d) De fördragsslutande parterna förbinder sig, såvitt avser artikel 16 i konventionen, att i sina lagar och förordningar icke likställa handelsresandeyrket med gård-farihandel eller annan form av kringföringshandel.

(e) Artikel 16 skall så förstås att den är tillämplig uteslutande på handelsresande, vilka handlar på uppdrag av ett företag, som är beläget utanför det mottagande lan-

solely by such undertaking.

(f) Article 17, paragraph 1, of this Convention shall not apply to the special case of student employees in respect of their remuneration.

Section VI

Articles 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, and 25

(a) It is understood that this Convention shall not apply to industrial, literary and artistic property and new vegetable products, as these subjects are reserved for international conventions or other international agreements relating thereto which are already in force or will come into force.

(b) Those Contracting Parties to this Convention which are now or will be bound by the decisions of the Organisation for European Economic Co-operation governing the employment of nationals of its member countries shall, in their mutual relations and in respect of the exercise of wage-earning occupations, apply the provisions of this Convention or of the said decisions, whichever grant the more favourable treatment to wage-earners. In applying the provisions of Articles 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 and 17 of this Convention and judging the economic or social reasons mentioned in Articles 10 and 14, they shall conform to the spirit and the letter of the said decisions in so far as the latter are more favourable to wage-earners than the provisions of this Convention.

Section VII

Article 26, paragraph 1

The Contracting Parties shall exercise their right to make reservations only in so far as they consider that essential provisions of their municipal law so require.

exclusivement par celle-ci.

(f) Les dispositions de l'article 17, paragraphe 1, de la présente Convention ne s'appliquent pas au cas particulier des stagiaires en ce qui concerne les rémunérations.

Section VI

ad articles 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 et 25

(a) Il est spécifié que la Convention n'est pas applicable à la propriété industrielle, littéraire et artistique, et des nouveautés végétales, ces matières restant réservées aux conventions internationales ou à tous autres accords internationaux y relatifs, qui sont ou entreront en vigueur.

(b) Dans leurs relations mutuelles, celles des Parties Contractantes à la présente Convention qui sont ou seront liées par les décisions du Conseil de l'Organisation Européenne de Coopération Économique, régissant l'emploi des ressortissants des pays membres de cette Organisation, appliqueront, quant à l'exercice des activités salariées, celles des dispositions qui sont plus favorables aux salariées. Elles se conformeront pour l'application des dispositions des articles 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17 de la présente Convention, ainsi que pour l'appréciation des raisons de caractère économique ou social mentionnées aux articles 10 et 14, à l'esprit et à la lettre des décisions susmentionnées pour autant que celles-ci sont plus favorables aux salariés.

Section VII

ad article 26, paragraphe 1

Les Parties Contractantes ne feront usage du droit qui leur est conféré que dans la mesure où elles estimeront que des dispositions essentielles de leur législation interne l'exigent.

det, och vilka är avlönade uteslutande av detta företag.

(f) Bestämmelserna i artikel 17, 1. i konventionen är ej tillämpliga på det speciella fallet med praktikanter, såvitt angår dessas avlöning.

Avdelning VI

till artiklarna 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 25.

(a) Det är underförstått att konventionen ej är tillämplig på industriell, litterär och konstnärlig äganderätt eller rätt till nya vegetabiliska produkter, enär dessa ämnesområden är förbehållna internationella konventioner eller andra internationella överenskommelser på dessa områden som är eller kan komma att träda i kraft.

(b) De fördragsslutande parter i denna konvention vilka redan är eller kommer att bli bundna av de beslut som fattas av Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete beträffande anställning av medborgare i organisationens medlemsstater, skall i fråga om utövandet av avlönad verksamhet sinsemellan tillämpa de bestämmelser i denna konvention eller i de nämnda besluten som är mest förmånliga för löntagarna. Vid tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 och 17 i denna konvention liksom vid bedömande av de ekonomiska och sociala skäl som sägs i artiklarna 10 och 14 skall de följa de nämnda besluten såväl till anda som till bokstav, i den mån dessa är mera förmånliga för löntagarna än bestämmelserna i denna konvention.

Avdelning VII

till artikel 26, 1.

De fördragsslutande parterna skall begagna sin rätt att göra förbehåll endast i den utsträckning de anser att viktiga bestämmelser i deras nationella lag kräver det.

Section VIII

Article 29, paragraph 1

(a) This Convention shall, in respect of France, also apply to Algeria and the overseas Departments.

(b) The Federal Republic of Germany may extend the application of this Convention to the *Land* Berlin by a declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe who shall notify the other Contracting Parties thereof.

Article 29, paragraph 2

Any Member of the Council of Europe which makes a declaration in accordance with Article 29, paragraph 2, of this Convention shall, at the same time and in respect of any territory mentioned in such declaration, transmit to the Secretary-General of the Council the lists of restrictions specified in Article 6, paragraph 1, and Article 14, paragraph 1, any declaration made in accordance with Article 12 and any reservation made in accordance with Article 26 of this Convention.

Article 30

The term "ordinarily resident" shall be defined according to the regulations applicable in the country of which the person concerned is a national.

Section IX

Article 31, paragraph 1

Contracting Parties not party to the Statute of the International Court of Justice shall take the necessary steps to obtain access to the Court.

Section VIII

ad article 29, paragraphe 1

(a) En ce qui concerne la France, la présente Convention s'applique également à l'Algérie et aux départements d'outre-mer.

(b) La République Fédérale d'Allemagne pourra étendre l'application de la présente Convention au *Land* Berlin par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Celui-ci notifiera cette déclaration aux autres Parties Contractantes.

ad article 29, paragraphe 2

Tout Membre du Conseil de l'Europe qui fera une déclaration en vertu du paragraphe 2 de l'article 29 de la présente Convention notifiera en même temps au Secrétaire Général du Conseil, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, les listes des restrictions prévues à l'Article 6, paragraphe 1, et à l'Article 14, paragraphe 1, ainsi que toute déclaration faite en vertu de l'article 12 et toute réserve formulée en vertu de l'article 26 de la présente Convention.

ad article 30

La « résidence habituelle » s'appréciera selon les règles applicables dans le pays dont l'intéressé est ressortissant.

Section IX

ad article 31, paragraphe 1

Les Parties Contractantes qui ne sont pas parties au Statut de la Cour Internationale de Justice prendront les mesures nécessaires pour avoir accès à la Cour.

Avdelning VIII

till artikel 29, 1.

(a) Vad Frankrike beträffar skall denna konvention tillämpas också på Algeriet och på departementen på andra sidan haven.

(b) Förbundsrepubliken Tyskland äger utsträcka konventionens tillämpning till Land Berlin genom en till Europarådets generalsekreterare ställd förklaring. Denne skall delge förklaringen med övriga fördragsslutande parter.

till artikel 29, 2.

Varje medlem av Europarådet, som avger en förklaring i enlighet med artikel 29, 2 i denna konvention, skall samtidigt i fråga om varje område, som anges i förklaringen, till rådets generalsekreterare överlämna dels förteckningar över de inskränkningar som avses i artikel 6, 1 och artikel 14, 1, dels de förklaringar som avgivits enligt artikel 12 och de förbehåll som gjorts enligt artikel 26 i denna konvention.

till artikel 30.

Begreppet »vanligt hemvist» skall bestämmas enligt de regler, som är tillämpliga i den stat, vars medborgare vederbörande är.

Avdelning IX

till artikel 31, 1.

De fördragsslutande parter som ej tillträtt stadgan för internationella domstolen skall vidta erforderliga åtgärder för att få tillgång till domstolen.

